

STRATEGIA ZINTEGROWANEGO ROZWOJU POWIATÓW WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH

Pisz, wrzesień 2014 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Metody prowadzenia prac nad strategią	5
3. Synteza sytuacji społeczno gospodarczej na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich	9
3.1. Obszary priorytetowe - bariery i wyzwania	9
3.2. Analiza SWOT	11
3.3. Potencjały rozwojowe powiatów Wielkich Jezior Mazurskich	13
4. Priorytety, cele i działania	15
4.1. Wizja rozwoju PWJM i misja	15
4.2. Obszary priorytetowe i cele strategii	15
4.2.1. Edukacja, wiedza i społeczeństwo obywatelskie	15
4.2.2. Rynek pracy i zatrudnienie	16
4.2.3. Zdrowie, bezpieczeństwo publiczne, pomoc i integracja społeczna	17
4.2.4. Dostępność komunikacyjna i sieci	18
4.2.5. Promocja i ochrona walorów subregionu	18
4.3. Zestawienie celów i działań dla Powiatu Giżyckiego	19
4.4. Projekty subregionalne i przedsięwzięcia kluczowe	34
5. Spójność celów strategii z innymi dokumentami strategicznymi	36
6. Rekomendacje dotyczące wdrażania strategii	45
6.1. Monitorowanie procesu wdrażania strategii	45
6.2. Partnerstwo terytorialne i wspólne przedsięwzięcia	49
7. Załączniki	52

Załącznik 1.

Matryca logiczna

Załącznik 2.

*Diagnoza prospektywna sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich - giżyckiego, mrągowskiego, **piskiego** i węgorzewskiego*

Załącznik 3.

Wybrane dane o Powiatach Wielkich Jezior Mazurskich

POWIAT GIŻYCKI

POWIAT MRĄGOWSKI

POWIAT PISKI

POWIAT WĘGORZEWSKI

1. WSTĘP

Strategia zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich ma służyć poprawie spójności terytorialnej subregionu, kreowaniu polityki zrównoważonego rozwoju obszaru, wzmocnieniu i wyartykułowaniu jego walorów społeczno-gospodarczych, stymulowaniu partycypacji społecznej w życiu publicznym, a także poprawie efektywności wykorzystania środków publicznych w zarządzaniu rozwojem społeczno-gospodarczym.

Poszukując nowej formuły współdziałania powiatów dotyczącej ww. kwestii dn. 05 sierpnia 2013 r. w Giżycku zostało podpisane porozumienie dotyczące wspólnego opracowania dokumentu strategii dla subregionu - czterech "Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich" - giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego.

Istota współpracy, w zamyśle Partnerów, została skoncentrowana na subsydiarności i partnerstwie, jako zasadach szczególnie pożądanym, których wdrożenie do praktyki zarządzania rozwojem lokalnym ma kluczowe znaczenie dla zdefiniowania lokalnych potrzeb i zaprojektowania optymalnych rozwiązań. Partnerstwo na rzecz opracowania i wdrażania strategii zintegrowanego rozwoju subregionu powinno sprzyjać usprawnieniu metod i sposobów rozwiązywania problemów w obszarach życia społeczno-gospodarczego przypisanych powiatom. Pamiętając, że funkcje i rola powiatu ściśle precyzują ramy ustawy o samorządzie powiatowym, powiaty czują się w obowiązku kreowania polityki zrównoważonego rozwoju.

Czynniki, które zdecydowały o potrzebie aktualizacji istniejących powiatowych strategii oraz opracowaniu wspólnego, zintegrowanego dokumentu planistycznego mają charakter:

- wewnętrzny - wynikają z procesów mających miejsce w objętych niniejszą strategią powiatach, takich jak: rosnąca dynamika rozwoju, zmiany w zachowaniach, postawach i oczekiwaniach mieszkańców, zrealizowanie części lub w całości dotychczas obowiązującej strategii;
- zewnętrzny, związany z: aktualizacją strategii regionu (powstał nowy dokument), wejściem w nowy okres programowania UE do 2020 r. (m.in. przyjęto Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020), ze zmianami w otoczeniu konkurencyjnym i kooperacyjnym powiatów (pojawiają się nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków na inwestycje).

Przygotowanie niniejszej Strategii oparto na partnerskim modelu opracowywania planów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego. Okres realizacji „**Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich**” przyjęto na lata (2014-2022).

Strategia została sformułowana z uwzględnieniem zapisów zawartych w kluczowych dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego, w tym:

- Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dokument przyjęty Uchwałą Sejmiku w dn. 25 czerwca 2013 r.),
- Strategii rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego (2010-2020) (dokument przyjęty Uchwałą Sejmiku w dn. 28 września 2010 r.,

- Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia (wrzesień 2013 r.)
- Lokalnej Strategii Rozwoju Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9) na lata 2009-2015 (zaktualizowanej w czerwcu 2012 r.),
- Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie na lata 2010-2015 (zaktualizowanej w kwietniu 2012),
- Lokalnej Strategii Rozwoju „Mazurskie Morze (zaktualizowanej w lipcu 2012 r.),
- Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich LGD „Mazurskie Morze” (zaktualizowanej w kwietniu 2012 r.)
- Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu mrągowskiego na lata 2007-2020 (z dn. 23. 04. 2008 r.),
- Strategii Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023 (sierpień 2013 r.),
- Zintegrowanego programu rozwoju powiatu węgorzewskiego na lata 2007-2015 (z dn. 25. 10. 2007 r.),
- Uwarunkowania i możliwości rozwoju Powiatu Giżyckiego –Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu na lata 2003-2015 (z dn. 25.11.2003)
- Strategii rozwiązywania problemów społecznych poszczególnych powiatów,
- innych aktualnych dokumentów programowych wdrażanych przez instytucje i samorządy lokalne z terenu powiatów giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego.

Prace projektowe były wspierane przez zespół ekspertów reprezentujących Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich UWM w Olsztynie, pod kierunkiem dr hab. Zbigniewa Brodzińskiego. W skład zespołu weszli: dr inż. Monika Borawska, dr inż. Krystyna Kurowska, dr inż. Hubert Kryszk, mgr Aneta Janikowska-Kiśluk, dr Waldemar Kozłowski, dr hab. Katarzyna Brodzińska, dr hab. Dariusz Choszcz.

W pracach uczestniczyli również członkowie międzypowiatowego zespołu roboczego, którzy koordynowali opracowanie materiałów w poszczególnych powiatach, w składzie:

Powiat Giżycki (lider porozumienia) – Krzysztof Paternoga, naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich, Starostwo Powiatowe w Giżycku,

Powiat Mrągowski – Anna Świder, Biuro Rozwoju, Informacji i Współpracy z Zagranicą, Starostwo Powiatowe w Mrągowie,

Powiat Piski – Beata Sokołowska, naczelnik Wydziału Strategii i Promocji, Starostwo Powiatowe w Pisz,

Powiat Węgorzewski – Barbara Dawcewicz, Pełnomocnik ds. promocji, kontaktów zagranicznych i sportu, Starostwo Powiatowe w Węgorzewie,

W opracowaniu *Zintegrowanej strategii rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* wzięli również udział:

- członkowie Zarządu Powiatu w Pisz,
- radni Rady Powiatu w Pisz,
- dyrektorzy powiatowych jednostek organizacyjnych, służb i straży.

2. METODY PROWADZENIA PRAC NAD STRATEGIĄ

Niniejszy dokument został wypracowany w oparciu o partnerstwo lokalne. Model ten określa się mianem partycypacyjnego – polega on na zaangażowaniu w proces planowania strategicznego lokalnych liderów społeczno-gospodarczych. Grupy liderów w poszczególnych powiatach zaprosili do współpracy Starostowie.

Kluczowa część założeń niniejszego dokumentu została przygotowana na spotkaniach konsultacyjnych i warsztatowych w powiatach i w trakcie spotkań zespołu projektowego. Warsztaty prowadzono metodami interaktywnymi pozwalającymi uczestnikom indywidualnie i grupowo identyfikować, następnie analizować i uzgadniać możliwe rozwiązania. Ten sposób pracy traktuje uczestników spotkań jako ekspertów lokalnych. Rolą konsultantów było prowadzenie procesu budowy strategii oraz proponowanie narzędzi i podawanie przykładów rozwiązań sprawdzonych w innych samorządach.

Celem spotkań konsultacyjnych i warsztatów było:

- stworzenie możliwości wymiany informacji i zobiektywizowania wiedzy o poszczególnych powiatach i subregionie jako całości,
- skonfrontowanie różnych spojrzeń i poglądów na temat sytuacji i pożądanych kierunków rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich,
- uzgodnienie priorytetów strategicznych dokumentu zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich,
- stworzenie płaszczyzny współpracy podmiotów lokalnych na rzecz rozwoju subregionu.

Podczas pracy nad strategią rezultatem aktywności Partnerów reprezentujących sektory publiczny, pozarządowy i gospodarczy jest grupowe autorstwo wypracowanych rozwiązań. Indywidualne propozycje zostały poddane – w trakcie warsztatów – analizie oraz krytycznej ocenie co pozwoliło na ich modyfikację, akceptację lub odrzucenie przez ogół uczestników. Konsekwencją współautorstwa jest współodpowiedzialność za realizację wytyczonych celów i zadań strategicznych. Oparcie procesu formułowania, wdrażania i aktualizacji strategii na zasadzie partnerstwa sprzyja wykreowaniu trwałej koalicji na rzecz rozwoju subregionu.

Uczestnikami procesu programowania były osoby reprezentujące:

- **społeczność lokalną** – w tym głównie elity intelektualne,
- **samorząd terytorialny** – powiatowy i samorzady gminne z terenu powiatów giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego,
- **podmioty gospodarcze** – głównie instytucje otoczenia biznesu, a także duże przedsiębiorstwa i ich kadre zarządzającą, sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- **organizacje pozarządowe.**

Prace nad strategią były prowadzone w 3 etapach.

ETAP I

1. Przyjęcie założeń dotyczących formy i zakresu dokumentu,
2. Uzgodnienie metody prowadzenia prac nad strategią,
3. Zebranie danych statystycznych i informacji niezbędnych do opracowania analizy wyjściowej – diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich¹,
4. Wyłonienie grupy liderów rozwoju lokalnego, reprezentujących środowiska i instytucje prowadzące aktywność w skali powiatu i subregionu.

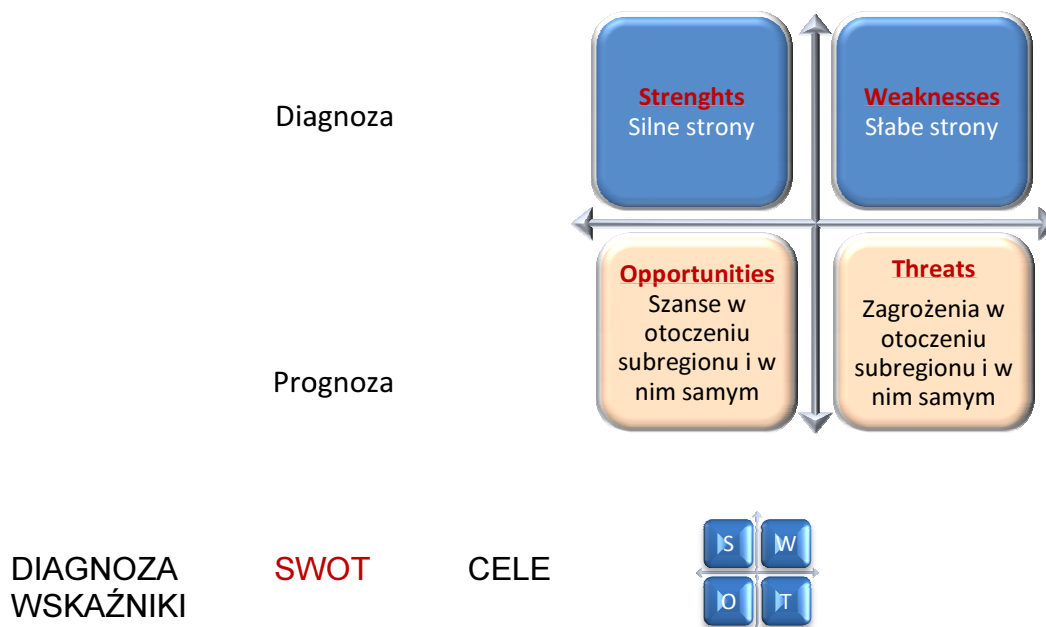
Pierwsze spotkanie grupy roboczej, na którym ustalono harmonogram działań związanych z procesem tworzenia dokumentu pod nazwą: **„Strategia zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich”** odbyło się 11 kwietnia 2013 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Giżycku. Na kolejnych dwóch spotkaniach roboczych w 2013 r. dyskutowano nad sposobem opracowania niniejszego dokumentu - jego formą, strukturą oraz zakresem merytorycznym.

Kolejne spotkania grupy roboczej z zespołem odpowiedzialnym za opracowanie niniejszego dokumentu miały miejsce w dn.: 7.02.2014 r. w Giżycku, 17.02.2014 r. w Mrągowie i Pisz, 26.02.2014 r. w Węgorzewie. W marcu i kwietniu 2014 r. trwały konsultacje w Starostwach Powiatowych dotyczące sformułowania celów i działań. W maju i czerwcu 2014 r. odbyły się konsultacje zespołu ekspertów z przedstawicielami jednostek administracji publicznej podległych Powiatom, w celu zweryfikowania sformułowanych celów i działań oraz ustalenia programów o charakterze subregionalnym.

¹ w "Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej ..." zaprezentowano dane dla całego subregionu na tle woj. warmińsko-mazurskiego, a także wskazano zróżnicowanie wewnątrz obszaru.

ETAP II

1. Przyjęcie zapisów analizy SWOT subregionu Wielkich Jezior Mazurskich² i na jej podstawie dokonanie weryfikacji zaproponowanych celów strategii³.

2. Określenie misji dla powiatów giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego⁴.
3. Określenie priorytetów, kierunków działań i sformułowanie zadań wraz z ramami organizacyjnymi⁵.

ANALIZA SYTUACJI WYJŚCIOWEJ	
ANALIZA SWOT	PRIORYTETY, CELE I DZIAŁANIA
OBSZARY PRIORYTETOWE	
CELE STRATEGICZNE - CELE OPERACYJNE - DZIAŁANIA	
WSKAŹNIKI	

4. Określenie zasad monitoringu i ewaluacji strategii⁶.

² przygotowując analizę SWOT w pierwszej kolejności wskazano najważniejsze cechy obszaru oraz zjawiska zewnętrzne wynikające z diagnozy. Następnie, po przeprowadzeniu konsultacji w ramach warsztatów strategicznych, dokonano nieznacznej modyfikacji analizy SWOT usuwając zapisy zbędne, do których nie ma odniesienia w celach i kierunkach działania).

³ w dokumencie Strategii zaproponowano kilka poziomów celów. Prace zespołu skoncentrowały się na zagadnieniach najważniejszych, spójnych z zakresem aktywności powiatów. Każdy cel został uzasadniony i wskazano relacje między celami.

⁴ w tej części zaprezentowano wspólnie wypracowaną wizję rozwojową oraz wskazano jaką jest misja Partnerstwa.

⁵ kierunki działań - wpisujące się w zakres aktywności powiatów - zostały opisane pod kątem relacji z analizą SWOT oraz ze *Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego* i z założeniami innych programów mających wpływ na rozwój subregionu.

⁶ monitoring i ewaluacja są niezbędnymi elementami procesu planowania strategicznego. Zaproponowany sposób gromadzenia danych, ich analizy i interpretacji pozwolą ocenić stopień realizacji Strategii oraz wprowadzić niezbędne zmiany i korekty. Monitorowanie realizacji Strategii będzie w założeniach niniejszego dokumentu odbywało się na bieżąco (w okresach rocznych), zaś proces ewaluacji będzie przeprowadzony w połowie i po zakończeniu realizacji strategii. Nie wyklucza się wystąpienia sytuacji szczególnych, w których konieczne będą reakcje wymuszające wprowadzanie dodatkowych etapów ewaluacyjnych.

ETAP III

1. Skoordynowanie przyjętych celów i działań zapisanych w strategii z innymi dokumentami planistycznymi wdrażanymi na terenie objętych strategią powiatów⁷.
2. Przedstawienie rekomendacji i wskazanie kluczowych projektów⁸.

Zintegrowana strategia rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich (giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego) na lata 2014-2022 obejmuje:

- założenia wstępne wyznaczające merytoryczną zawartość i strukturę strategii,
- diagnozę prospektywną sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie powiatów subregionu - stanowiącą, ze względu na szczegółowy charakter - załącznik nr 1 do niniejszej strategii,
- podsumowanie diagnozy ze wskazaniem uwarunkowań rozwoju i potencjałów subregionu,
- zestawienie i uzasadnienie wyboru celów strategii,
- listę projektów kluczowych,
- zadania strategiczne oraz zasady wdrażania, monitorowania i aktualizacji strategii.

W załącznikach do strategii znajdują się:

Załącznik 1. Matryca logiczna

Załącznik 2. Diagnoza prospektywna sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich - giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego

Załącznik 3. Wybrane dane o powiatach wielkich jezior mazurskich w latach 2002-2012 *(ze względu na zakres informacji przedstawiono w wersji elektronicznej)*

Załącznik 4. Fisze projektowe dotyczące przedsięwzięć o charakterze subregionalnym i lokalnym *(zostaną przygotowane i dołączone do Strategii w terminie późniejszym, po uzgodnieniach z innymi powiatami i beneficjentami)*

⁷ relacje między *Strategią zintegrowanego rozwoju Powiatów WJM* a dokumentami krajowymi, wojewódzkimi i innymi obejmującymi swoim oddziaływaniem nasz obszar pozwalają na zidentyfikowanie, do których celów strategicznych zapisanych w tych dokumentach odnoszą się nasze cele.

⁸ rekomendacje wdrażania Strategii zawierają najważniejsze wnioski dotyczące budowy systemu wdrażania opartego o współpracę z instytucjami z obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.

3. SYNTEZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ NA TERENIE POWIATÓW WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH

W załączniku nr 1 stanowiącym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich, przez pryzmat podstawowych danych statystycznych agregowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatów, dokonano analizy głównych czynników mających wpływ na dalszy rozwój subregionu – Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich, w tym szczególnie w odniesieniu do sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim. Szczegółowy opis zjawisk i procesów uzasadnia potrzeba pokazania ogólnego kontekstu planowanych działań rozwojowych tak w skali subregionu jak i poszczególnych powiatów.

By diagnoza mogła być wykorzystana do wyznaczania celów rozwojowych oraz doboru instrumentów ich realizacji, było konieczne wskazanie przyczyn obecnego stanu, bowiem to na przyczynach problemów koncentrować się powinny skuteczne działania rozwojowe.

3.1. Obszary priorytetowe - bariery i wyzwania

Analizę czynników stymulujących rozwój i ograniczających zmiany przedstawiono w odniesieniu do głównych priorytetów związanych z rolą i funkcją Powiatów, takich jak:

- 1. Edukacja, wiedza i społeczeństwo obywatelskie**
- 2. Rynek pracy i zatrudnienie**
- 3. Zdrowie, bezpieczeństwo publiczne, pomoc i integracja społeczna**
- 4. Dostępność komunikacyjna i sieci**
- 5. Promocja i ochrona walorów subregionu**

1. W obszarze pn. **edukacja, wiedza i społeczeństwo obywatelskie** można zaakcentować problem niedostosowania profili kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy. W tym zakresie jest wskazane przede wszystkim zweryfikowanie ścieżek kształcenia oferowanych w poszczególnych powiatach, w tym m.in. wprowadzenie nowych zawodów i kierunków kształcenia oraz stworzenie systemów kształcenia na odległość⁹. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych wykazuje, że w ogólnym zestawieniu dominują zawody nadwyżkowe, które znacznie przewyższają liczbę zawodów deficytowych. Odnotowano, że zawodami o najwyższym poziomie deficytu podaży siły roboczej były: kierowca samochodu dostawczego, technik administracji, technik prac biurowych, robotnik gospodarczy. Analizując szczegółowo owe deficyty należy zauważyć, że w większości przypadków praca w tych zawodach wiąże się z ofertami stażu bądź pracami interwencyjnymi. Warto również podkreślić fakt, że duża część zawodów uznanych za deficytowe wymaga od pracowników specjalistycznych kwalifikacji i umiejętności, które często muszą być potwierdzone dyplomami, świadectwami, czy zaświadczeniami z instytucji szkoleniowych.

Porównując proponowane kierunki kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych z danymi PUP dotyczącymi zawodów deficytowych i nadwyżkowych można zauważyć niedopasowanie profili do aktualnych potrzeb rynku pracy. Wskazana jest przede wszystkim konieczność aktualizacji ścieżek kształcenia oferowanych w poszczególnych powiatach, w tym m.in.

⁹ aktualna oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych została zamieszczona w załączniku do diagnozy nr 1.4.

wprowadzenie nowych zawodów i kierunków kształcenia oraz możliwość kształcenia na odległość.

Na terenie Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich funkcjonuje 474 organizacji pozarządowych, z których zdecydowana większość ma siedziby na terenach gmin: Giżycko, Mrągowo, Pisz i Węgorzewo.

2. W odniesieniu do **sytuacji na rynku pracy i w zatrudnieniu** zaobserwowano, że na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich jest zarejestrowanych ok. 14,2% ogółu bezrobotnych z obszaru województwa, a ich udział w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym jest o ok. 1 pp. wyższy niż w województwie, przy znacznych wahaniami w poszczególnych powiatach. Należy zaznaczyć, że znacząca część rejestrowanego bezrobocia nie ma przyczyn w rzeczywistym braku miejsc pracy, ale wynika ze spadku zainteresowania osób w wieku produkcyjnym określonymi rodzajami zatrudnienia lub niechęcią do zdobycia odpowiednich do wymagań rynku pracy kwalifikacji (najczęściej w ramach zawodów technicznych). Przeciętny bezrobotny mieszkający na obszarze objętym diagnozą ma 25-34 lata, wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz posiada relatywnie krótki staż pracy. W związku z tym szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie określenia zapotrzebowania gospodarki na zasoby pracy według kwalifikacji zawodowych oraz uelastycznienia struktury kształcenia, szkolenia i przekwalifikowywania.

3. W obszarze **zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, pomocy i integracji społecznej** odnotowano fakt, że oprócz 4 szpitali z łączną liczbą funkcjonujących 30 oddziałów, na terenie powiatów Wielkich Jezior Mazurskich działa 111 zakładów opieki zdrowotnej oraz 73 praktyki lekarskie. Istniejąca infrastruktura służby zdrowia jest generalnie wystarczająca, jednak wymaga ona wsparcia (głównie o charakterze modernizacyjnym).

Realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR) posiadają siedziby w każdym z 4 miast powiatowych obszaru objętego diagnozą. Główny obszar zadaniowy PCPR skupia się na pomocy rodzinie i pomocy osobom niepełnosprawnym. Nowe wyzwania dla jednostek dotyczą rozwoju różnych form pomocy świadczonej grupom osób wykluczonych społecznie oraz osobom w podeszłym wieku, których liczba systematycznie wzrasta.

4. Analizując sytuację w zakresie **dostępności komunikacyjnej** można zauważyć, że stan techniczny sieci drogowej na terenie czterech powiatów Wielkich Jezior Mazurskich nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego (tak ciężarowego, jak i osobowego). Dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, jej wyprofilowania, a także kolizyjności z innymi drogami lokalnymi. Ponadto - ze względu na specyficzne walory obszaru (ukształtowanie terenu, lesistość, wody) – istniejące drogi są kręte i zbyt wąskie, co utrudnia wykorzystanie ich na dużą skalę np. dla transportu drogowego. Zdecydowana większość dróg nie odpowiada także wymaganiom związanym z odpowiednią nośnością ich nawierzchni.

W niezadowalającym stopniu jest rozwinięta infrastruktura transportowa łącząca miasta (siedziby powiatów) i miejsca o wysokich walorach turystycznych tak z miastem wojewódzkim, jak i z głównymi szlakami komunikacyjnymi. Niedorozwój dotyczy przede wszystkim infrastruktury drogowej, ale także kolejowej (ograniczona liczba połączeń pasażerskich). Względnie niski poziom dostępności transportowej ogranicza atrakcyjność inwestycyjną na terenie powiatów omawianego subregionu.

5. **Promocja i ochrona walorów subregionu** – w dokumentach strategicznych rozwoju woj. warmińsko-mazurskiego podkreśla się, że głównym zadaniem Warmii i Mazur jest utrzymanie pozycji lidera w czystości środowiska przyrodniczego. W związku z powyższym temu celowi należy podporządkować odpowiednie działania. Chodzi tu głównie o rozwój rolnictwa przyjaznego środowisku, rozwój turystyki dostosowany lokalnie do możliwości sorpcyjnych środowiska (głównie w miesiącach letnich), rozwój przemysłu, przetwórstwa i usług przyjaznych środowisku naturalnemu.

Relatywnie słabo rozwinięte funkcje subregionalne związane z uzupełnianiem się oferty poszczególnych powiatów, to ważne wyzwanie dla powstającego partnerstwa. Przy czym nie chodzi tu głównie o infrastrukturę turystyczną – jej stan, ale o słabe więzi kooperacyjne ograniczające rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych (w szczególności w zakresie turystyki biznesowej), społecznych, komunikacyjnych, a przede wszystkim gospodarczych. W efekcie taka sytuacja znacząco obniża atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą subregionu – Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich i wymaga podjęcia zintegrowania działań.

3.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT wskazuje najważniejsze cechy wewnętrzne powiatów subregionu WJM oraz szanse i zagrożenia, które znajdują się na zewnątrz obszaru. W pierwszym etapie prowadzenia analizy wyróżniono grupy czynników związanych z głównymi sferami życia społeczno-gospodarczego subregionu, na które mogą – poprzez posiadane mechanizmy i narzędzia – oddziaływać Powiaty. W kolejnym etapie dokonano selekcji czynników ze względu na ich ważność z punktu widzenia obranych kierunków działań. W związku z przyjętym postępowaniem w analizie nie zamieszczono wszystkich możliwych mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń lecz jedynie te, które są związane z zakresem aktywności powiatów¹⁰.

Atuty	Słabości
1. Koncentracja potencjału kilku branż, w tym głównie turystycznej, drzewnej i rybackiej z korzystną perspektywą dalszego ich rozwoju (P₁ i P₂) ¹¹ .	1. Niedostosowanie kierunków kształcenia do możliwości zatrudnienia po ukończeniu szkoły średniej, względnie niski poziom wykształcenia mieszkańców (P₁)
2. Znaczna liczba instytucji i organizacji dysponujących dobrym zapleczem infrastrukturalnym i kadrowym (w tym LGD, LGR) (P₄ , P₅)	2. Niedostatecznie rozwinięte główne funkcje subregionu, co ma związek z niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości, sezonowym charakterem wielu przedsięwzięć, bezrobociem i jego negatywnymi skutkami, niskim poziomem aktywności ekonomicznej mieszkańców (P₂)
	3. Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów, a także niewystarczający poziom bezpieczeństwa

¹⁰ Ze względu na specyfikę zadań i roli powiatu w systemie podziału administracyjnego kraju zrezygnowano z przeprowadzenia analizy TOWS/SWOT, w której są przypisywane wagi zidentyfikowanym czynnikom SWOT, a następnie są pokazywane interakcje między poszczególnymi czynnikami i po ustaleniu rankingu są podejmowane decyzje dotyczące wyboru priorytetów. Wybory były bezpośrednio podporządkowane głównym priorytetom.

¹¹ **P₁**, **P₂**, ... **P₅** - zapisy analizy SWOT spójne z odpowiednimi priorytetami, gdzie **P₁** to "Edukacja, wiedza i społeczeństwo obywatelskie", a **P₅** - "Promocja i ochrona walorów subregionu"

3. Przygraniczne położenie umożliwiające rozwój współpracy biznesowej, kulturalnej, społecznej i administracyjnej z Obwodem Kaliningradzkim (**P₂, P₄, P₅**)
4. Marka Krainy Wielkich Jezior Mazurskich rozpoznawalna jako obszar o wysokich walorach estetycznych, środowiskowych i historycznych - miejsce rekreacji i letniego wypoczynku (**P₅**)
5. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna, w tym sieć szlaków turystycznych, obiektów obsługi ruchu turystycznego itp. (**P₅**)
- publicznego nad wodą (**P₃**)
4. Słabo rozwinięta infrastruktura związana z opieką zdrowotną oraz opieką nad osobami w podeszłym wieku (**P₃**)
5. Niska dostępność komunikacyjna i niezadowalający stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe), a także niski poziom dostępności komunikacyjnej obszaru (**P₄**)
6. Słabo rozwinięta i niedoinwestowana infrastruktura sieciowa (niewystarczająca liczba marin z infrastrukturą, szlaków z infrastrukturą dla turystyki aktywnej i poznawczej, brak infrastruktury zimowej i na niepogodę), brak dostępu do szerokopasmowego Internetu (**P₄**)
7. Brak skoordynowanego marketingu terytorialnego oraz spójnej koncepcji zagospodarowania obszaru (**P₅**)

Szanse	Zagrożenia
1. Napływ środków zewnętrznych na cele rozwojowe, w tym wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody”, „drewno i meblarstwo” oraz „żywność wysokiej jakości” (P₁, P₂, P₃, P₅)	1. Nasilenie procesu depopulacji obszaru, odpływ migracyjny szczególnie osób młodych i wykształconych, starzenie się społeczeństwa (P₁, P₂, P₃)
2. Modernizacja szlaków komunikacyjnych łączących Mazury z resztą kraju, możliwość realizacji zintegrowanych inwestycji (w ramach polityk regionalnej i krajowej, poprawa dostępności transportowej w wyniku modernizacji dróg wojewódzkich) (P₄).	2. Niekorzystna sytuacja geopolityczna poza wschodnią granicą kraju (P₂)
3. Wykorzystanie marki „Mazury” i hasła promocyjnego „Mazury cud natury”, wzrost popytu na ofertę turystyczną subregionu WJM ze strony turystów zagranicznych (P₂, P₅)	3. Słaba pozycja województwa jako regionu atrakcyjnego pod względem inwestycyjnym (np. sieci infrastrukturalne o znaczeniu krajowym, brak przejścia granicznego Perły – Kryłowo), brak inwestorów zewnętrznych (P₂, P₄)
4. Powszechna opinia społeczna uznająca obszar WJM jako atrakcyjne miejsce pobytu (P₅)	4. Niekorzystne regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków oraz niejasne i często nowelizowane prawo dotyczące gospodarki odpadami i energetyki (P₄, P₅)
5. Stworzenie obszaru funkcjonalnego: Mrągowo - Pisz - Węgorzewo - Giżycko, w oparciu o oś (drogę krajową nr 63), wykorzystującego do rozwoju mały ruch graniczny (P₄).	

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy stanu i opinii ekspertów.

3.3. Potencjały rozwojowe powiatów Wielkich Jezior Mazurskich

Analiza sytuacji w subregionie pozwala na wskazanie jego kluczowych potencjałów rozwojowych, za które uznano:

1. Miasta - siedziby powiatów
2. Zasoby wód powierzchniowych
3. Branże lokalnej gospodarki wpisujące się w inteligentne specjalizacje regionu
4. Spójność gospodarczą, społeczną i środowiskową subregionu
5. Aktywność sektora pozarządowego

1. Największym potencjałem rozwojowym subregionu są **miasta – siedziby powiatów**. W tych ośrodkach koncentrują się procesy rozwojowe, dostrzec można aktywność instytucji i osób napędzającą lokalną gospodarkę: szkolnictwo, służba zdrowia, zaawansowane usługi itd. Miasta te są głównymi ośrodkami turystycznymi. Dalszy rozwój centrów gospodarczych objętych programem powiatów WJM może się przyczynić do poprawy sytuacji w ich obszarach funkcjonalnych (procesy rozprzestrzeniania rozwoju). Stymulowanie rozwoju obszaru - powiatów Wielkich Jezior Mazurskich - wymaga zwrócenia szczególnej uwagi na wspieranie usług wyższego rzędu, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, instytucji otoczenia biznesu, ale również poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru (zwłaszcza lepszego skomunikowania z głównymi ośrodkami gospodarczymi regionu i kraju) oraz rozwoju infrastruktury turystycznej, usprawnienia systemu transportowego, w tym w szczególności transportu publicznego (także w obszarze funkcjonalnym). Jest także ważna poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, a także jakości środowiska naturalnego. W przypadku ostatniej ww. grupy czynników należy zauważyć, że przekładają się one na atrakcyjność zamieszkania, a także atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną subregionu. Ważne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego mają również i pozostałe miasta, w tym szczególnie znane i rozpoznawalne przez turystów Mikołajki, Ryn i Ruciane Nida.

2. Obszar powiatów Wielkich Jezior Mazurskich jest najbardziej zasobny w **wody powierzchniowe** w województwie warmińsko-mazurskim. Wskaźnik udziału wód powierzchniowych wynosi ok. 13%, przy średniej dla województwa wynoszącej ok. 6%. Całkowita łączna powierzchnia zbiorników wodnych znajdujących się na terenie subregionu wynosi ok. 60 tys. ha. Dzięki temu, że to właśnie na terenie Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich znajduje się tak wiele stosunkowo dużych zbiorników wodnych, można uczynić z tego zasobu siłę napędową lokalnej gospodarki, co będzie sprzyjało powstawaniu nowych miejsc pracy w sektorze obsługującym ruch turystyczny (szczególnie w małych przedsiębiorstwach gastronomicznych, pensjonatach, czy gospodarstwach agroturystycznych).

3. Kolejnym potencjałem omawianego obszaru są podstawowe **branże lokalnej gospodarki**, w tym turystyka, przemysł drzewny i rolnictwo. Branże te są spójne z obszarami inteligentnej specjalizacji regionu¹², uzgodnionymi podczas prac nad aktualizacją *Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego*. Wyznaczone trzy obszary tematyczne, które powinny stać się kołem zamachowym gospodarki regionu, wkomponowują się w założenia niniejszej strategii, a mianowicie:

¹² proces wyznaczania inteligentnych specjalizacji postępuje w wielu krajach UE w związku z planowanym skupieniem na nich znacznych środków w kolejnej perspektywie finansowej (2014-2020).

a) **ekonomia wody** – ta bazująca na największych w kraju zasobach wód powierzchniowych specjalizacja, w sposób szczególny dotyczy powiatów WJM i łączy się z potrzebą rozwijania wielu działalności związanych z turystyką, produkcją związaną z branżą turystyczną i energetyczną oraz usługami;

b) **drewno i meblarstwo** – bazuje na jednych z największych w kraju zasobach leśnych jakie posiada woj. warmińsko-mazurskie, ale przede wszystkim objęty niniejszą strategią subregion (powiat piski) oraz tradycjach związanych z tą gałęzią gospodarki;

c) **produkcja żywności wysokiej jakości** – bazująca na silnej pozycji rolnictwa w regionie, którą to pozycję zaakcentowano również w diagnozie sporządzonej dla powiatów WJM.

Specjalizacja branżowa, często skoncentrowana przestrzennie, tworzy warunki do dynamicznego rozwoju gospodarczego. W szczególności można wskazać na korzystne perspektywy rozwoju branży turystycznej związanej z WJM, przetwórstwa spożywczego, przemysłu meblarskiego i drzewnego. Nowym alternatywnym kierunkiem rozwoju może się okazać wzrastająca dynamika wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwój rolnictwa "ekologicznego". Rola i miejsce turystyki w rozwoju gospodarczym subregionu zależy od dynamiki rozwoju konkurencyjnych produktów turystycznych.

4. Zintegrowanemu rozwojowi lokalnej gospodarki sprzyja przepływ wiedzy i zacieśnianie więzi współpracy między samorządami i innymi podmiotami życia społeczno-gospodarczego – budowanie na tej współpracy lokalnych partnerstw. Wspólne działania w szczególności powinny dotyczyć takich sfer, jak rozwój edukacji, ochrona zdrowia, rynek pracy i zatrudnienia, bezpieczeństwo publiczne i pomoc społeczna, a także promocja obszaru. Niewątpliwie zaletą subregionu jest jego relatywnie **duża spójność pod względem posiadanych walorów środowiska naturalnego, historii i specyfiki lokalnej gospodarki**.

W grupie cech integrujących powiaty WJM – jako spójny obszar – można wymienić:

- specyficzne warunki klimatyczne,
- czyste środowisko predestynujące obszar do produkcji rolnej metodami ekologicznymi,
- duży udział wód powierzchniowych,
- duży udział ludności z obszarów popegeerowskich cechującą się biernością zawodową i prezentującą postawy roszczeniowe
- atrakcyjne, liczne kompleksy leśne, z Puszcą Piską, predestynujące obszar do produkcji drewna,
- znaczący udział w strukturze powierzchni i różne formy obszarów prawnie chronionych,
- występowanie wiele gatunków roślin pochodzących z różnych środowisk klimatycznych, które na tym terenie przetrwały tysiące lat, adaptując się do obecnie panujących warunków.

5. Kolejny potencjał rozwojowy subregionu to tzw. **"Trzeci Sektor"**. Ta sfera jest dobrze rozwinięta w sensie ilościowym. Wraz z członkostwem Polski w UE powstało szereg nowych podmiotów tak o charakterze gospodarczym jak i społecznym, które dzięki unijnemu wsparciu rozbudowały i unowocześniły infrastrukturę oraz podniosły jakość zasobów kadrowych. Podmioty te mogą spełniać ważną rolę związaną z poprawą jakości życia mieszkańców, poprawą bezpieczeństwa, a także mogą one wspierać rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności lokalnej gospodarki. Mogą być one ważnym partnerem przedsięwzięć wpisujących się w cele i zadania poszczególnych powiatów. Aby wykorzystać potencjał lokalnych instytucji (tak publicznych jak i społecznych) należy zapewnić im

możliwość realizacji nowych, ambitnych projektów sprzyjających budowaniu potencjału społeczno-gospodarczego nie tylko poszczególnych powiatów ale całego subregionu.

4. PRIORYTETY, CELE I DZIAŁANIA

4.1. Wizja rozwoju PWJM i misja

Wizja określając stan docelowy odpowiada na pytanie, jak powinien wyglądać subregion - teren powiatów Wielkich Jezior Mazurskich po zrealizowaniu Strategii. Sformułowana wizja powiatów Wielkich Jezior Mazurskich:

Powiaty Wielkich Jezior Mazurskich, to kraina przyjazna mieszkańcom i przyjezdnym, oferująca unikalne walory środowiska i atrakcyjne warunki funkcjonowania przedsiębiorstw.

Misja ma z kolei odpowiedzieć na pytanie, w jakim celu został opracowany niniejszy dokument:

Misją Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich jest innowacyjny rozwój w obszarze "inteligentnych branż" regionalnej gospodarki, realizowany w ramach partnerstwa.

4.2. Obszary priorytetowe i cele strategii

4.2.1. EDUKACJA, WIEDZA I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Cel strategiczny 1.

Podniesienie poziomu edukacji oraz jej dostosowanie do rynku pracy

Cel operacyjny 1.1. ***Racjonalizacja systemu nauczania – dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy***

Cele szczegółowe:

- 1.1.1. Rozwijanie współpracy przedsiębiorców i związków przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi na rzecz podnoszenia jakości kształcenia
- 1.1.2. Modernizacja bazy dydaktycznej w celu dostosowania jej do zmieniających się warunków, a tym samym lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy
- 1.1.3. Usprawnienie systemu zarządzania oświatą

Cel operacyjny 1.2. ***Podnoszenie jakości kształcenia***

Cele szczegółowe:

- 1.2.1. Opracowanie i wdrożenie nowych, innowacyjnych metod i technik nauczania oraz oceny jakości kształcenia
- 1.2.2. Zakup i instalacja nowoczesnego sprzętu audiowizualnego i laboratoryjnego
- 1.2.3. Podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji nauczycieli
- 1.2.4. Wprowadzenie do oferty edukacyjnej nowych kierunków kształcenia
- 1.2.5. Wdrożenie systemu poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego

Cel operacyjny 1.3.***Modernizacja i reorganizacja bazy edukacyjno-sportowej na obszarze WJM*****Cele szczegółowe:**

- 1.3.1. Realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją obiektów edukacyjnych i sportowych
- 1.3.2. Realizacja inwestycji związanych z budową infrastruktury sportowej
- 1.3.3. Wdrożenie projektów związanych z reorganizacją bazy edukacyjno-sportowej

Cel operacyjny 1.4.***Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego*****Cele szczegółowe:**

- 1.4.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych
- 1.4.2. Propagowanie zasad ekonomii społecznej

4.2.2. RYNEK PRACY I ZATRUDNIENIE**Cel strategiczny 2.****Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy****Cel operacyjny 2.1.*****Poprawa sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy*****Cele szczegółowe:**

- 2.1.1. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej absolwentów
- 2.1.2. Działania na rzecz monitoringu rynku pracy

Cel operacyjny 2.2.***Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy*****Cele szczegółowe:**

- 2.2.1. Działania na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej i zdolności do podjęcia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych
- 2.2.2. Wspieranie inicjatyw służących tworzeniu nowych, trwałych miejsc pracy

Cel operacyjny 2.3.***Aktywizacja pracodawców oraz osób bezrobotnych na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy*****Cele szczegółowe:**

- 2.3.1. Wdrażanie systemu usług i instrumentów rynku pracy
- 2.3.2. Współpraca z pracodawcami na rzecz poprawy aktywności zawodowej
- 2.3.3. Działania animacyjne związane z przywróceniem na rynek pracy osób wykluczonych społecznie

Cel operacyjny 2.4. *Promocja i pomoc w zatrudnieniu osób dotkniętych wykluczeniem społecznym***Cele szczegółowe:**

- 2.4.1. Opracowanie i wdrożenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym wchodzącym na rynek pracy
- 2.4.2. Zwiększenie liczby tworzonych długotrwale nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych niepełnosprawnych

4.2.3. ZDROWIE, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE, POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Cel strategiczny 3.

Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną

Cel operacyjny 3.1.

Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczonych usług

Cele szczegółowe:

- 3.1.1. Działania na rzecz poprawy standardów leczenia
- 3.1.2. Modernizacja obiektów związanych z ochroną zdrowia
- 3.1.3. Działania na rzecz poprawy infrastruktury związanej z eksploatacją obiektów służby zdrowia

Cel operacyjny 3.2.

Promowanie wśród mieszkańców profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia

Cele szczegółowe:

- 3.2.1. Wdrożenie programów profilaktycznych
- 3.2.2. Działania informacyjne dotyczące profilaktyki
- 3.2.3. Koordynowanie inicjatyw i przedsięwzięć prozdrowotnych

Cel operacyjny 3.3.

Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów przebywających na terenie powiatów WJM

Cele szczegółowe:

- 3.3.1. Wsparcie i rozwój zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego
- 3.3.2. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa osób szczególnie w obiektach użyteczności publicznej
- 3.3.3. Podniesienie poziomu przygotowania odpowiednich służb do reagowania w przypadku sytuacji kryzysowych
- 3.3.4. Przygotowanie obywateli do efektywnego współdziałania w wypadku wystąpienia zagrożeń

Cel operacyjny 3.4.

Podniesienie standardów opieki oraz wdrożenie systemów kompleksowego wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

- 3.4.1. Organizacja usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku
- 3.4.2. Organizacja systemu kompleksowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi
- 3.4.3. Wdrożenie programu dotyczącego ograniczenia barier funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku

Cel operacyjny 3.5.

Wspieranie inicjatyw dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

- 3.5.1. Organizacja systemu wsparcia instytucjonalnego na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych
- 3.5.2. Opracowanie i wdrożenie programów
- 3.5.3. Wsparcie organizacyjne działań edukacyjnych i społecznych

4.2.4. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I SIECI

Cel strategiczny 4.

Rozwój infrastruktury technicznej subregionu

Cel operacyjny 4.1.	<i>Poprawa powiatowej infrastruktury drogowej na terenie powiatów WJM</i>
----------------------------	--

Projekty: Projekty o skali i znaczeniu subregionalnym
Projekty o zasięgu lokalnym

Cel operacyjny 4.2.	<i>Wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego</i>
----------------------------	---

Cele szczegółowe:

- 4.2.1. Upowszechnienie i usprawnienie korzystania z sieci informacyjnych w szkołach
- 4.2.2. Podniesienie sprawności obsługi klienta poprzez wdrożenie cyfrowego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych Powiatu
- 4.2.3. Uruchomienie publicznych stref *wifi*

4.2.5. PROMOCJA I OCHRONA WALORÓW SUBREGIONU

Cel strategiczny 5.

Promowanie idei zrównoważonego rozwoju subregionu

Cel operacyjny 5.1.	<i>Wzmocnienie wizerunku obszaru WJM jako atrakcyjnego celu podróży i wypoczynku</i>
----------------------------	---

Cele szczegółowe:

- 5.1.1. Działania promujące subregion jako atrakcyjny cel podróży i wypoczynku
- 5.1.2. Działania informacyjne związane z obsługą ruchu turystycznego
- 5.1.3. Wspieranie rozwoju i promowanie oferty turystycznej subregionu
- 5.1.4. Ochrona, konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego

Cel operacyjny 5.2.	<i>Wspieranie i promowanie obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwestowania</i>
----------------------------	---

Cele szczegółowe:

- 5.2.1. Działania informacyjne i promocyjne
- 5.2.2. Wspieranie lokalnych partnerstw w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny 5.3.	<i>Poprawa jakości środowiska i wykorzystanie OZE na obszarze WJM</i>
----------------------------	--

Cele szczegółowe:

- 5.3.1. Działania na rzecz racjonalnego wykorzystania energii
- 5.3.2. Propagowanie idei ochrony środowiska

4.3. Zestawienie celów i działań dla Powiatu Piskiego

Priorytet I:

EDUKACJA, WIEDZA I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Cel strategiczny 1. Podniesienie poziomu edukacji oraz jej dostosowanie do rynku pracy

Cel operacyjny

1.1. Racjonalizacja systemu nauczania – dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy

Cele szczegółowe:

1.1.1. Rozwijanie współpracy przedsiębiorców i związków przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi na rzecz podnoszenia jakości kształcenia

Działania subregionalne:

- a) organizacja systemu staży dla uczniów szkół zawodowych w lokalnych przedsiębiorstwach,
- b) organizacja praktyk zawodowych nauczycieli i uczniów w przedsiębiorstwach krajowych i zagranicznych, dysponujących nowoczesnymi środkami pracy,
- c) tworzenie formalnych i nieformalnych platform współpracy szkół zawodowych przedsiębiorstw, związków przedsiębiorstw, innych instytucji rynku pracy, władz samorządowych oraz szkół zawodowych.

1.1.2. Modernizacja bazy dydaktycznej w celu dostosowania jej do zmieniających się warunków technologicznych, a tym samym lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy

Działania subregionalne:

- a) **utworzenie międzypowiatowych centrów kształcenia branżowego** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.1.2.a),
- b) stworzenie międzypowiatowej sieci ośrodków egzaminacyjnych oraz ich wyposażenie,
- c) opracowanie systemu diagnozowania predyspozycji zawodowych uczniów gimnazjów i uczniów rozpoczynających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych,
- d) wdrożenie do oferty edukacyjnej szkół zawodowych form kształcenia umożliwiających uzyskanie w krótkich cyklach „rynkowych” kwalifikacji zawodowych,
- e) **wypracowanie zasad współpracy między szkołami zawodowymi i centrami kształcenia zawodowego i ustawicznego** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.1.2.e).

Przykładowe działania lokalne:

- a) *doposażenie szkół zawodowych w pracownie specjalistyczne i pracownie przedmiotowe,*
- b) *utworzenie, modernizacja istniejących centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego,*
- c) *organizacja wyjazdów studyjnych nauczycieli i uczniów w celu zapoznawania się ze zmianami technologicznymi.*

1.1.3. Usprawnienie systemu zarządzania oświatą

Działania subregionalne:

- a) *wprowadzenie wspólnego elektronicznego naboru do szkół,*
- b) **utworzenie wspólnej elektronicznej platformy edukacyjno-informacyjnej** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.1.3.b),

Przykładowe działania lokalne:

- a) *wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową.*

Cel operacyjny

1.2. Podnoszenie jakości kształcenia

Cele szczegółowe:

1.2.1. Opracowanie i wdrożenie nowych, innowacyjnych metod i technik nauczania i oceny jakości kształcenia

Działania subregionalne:

- a) *wdrożenie nowych strategii nauczania oraz innowacyjnych form i metod nauczania i oceniania, w tym wykorzystujących techniki i sprzęt informatyczny,*
- b) *organizacja współpracy szkół, w tym ze szkołami zagranicznymi, na rzecz poprawy jakości kształcenia (szczególnie z przedmiotów matematycznych i przyrodniczych),*
- c) **organizacja regionalnych, a także transgranicznych konkursów przedmiotowych i branżowych** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.2.1.c).

Przykładowe działania lokalne:

- a) *organizacja systemu dodatkowych zajęć wyrównawczych i zajęć dla uczniów uzdolnionych,*
- b) *zakup i instalacja nowoczesnego sprzętu audiowizualnego i laboratoryjnego do przedmiotów przyrodniczych, językowych, ITC, zawodowych,*
- c) *organizowanie systemu prowadzenia dodatkowych zajęć dydaktyczno -wyrównawczych oraz specjalistycznych służących wyrównywaniu różnic edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia,*
- d) *organizacja systemu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla uczniów, ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości oraz nauk przyrodniczo-matematycznych, zawodowych (kwalstwo, florystyka, carving itp.),*
- e) *organizowanie systemu doradztwa i opieki pedagogiczno-psychologicznej dla uczniów wykazujących problemy w nauce, uczniów niepełnosprawnych i uczniów zagrożonych patologiami społecznymi,*
- f) *organizacja zajęć pozalekcyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem szkoły, np. zajęcia z języków obcych, przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, przedmiotów zawodowych.*

1.2.2. Zakup i instalacja nowoczesnego sprzętu audiowizualnego i laboratoryjnego

Przykładowe działania lokalne:

- a) wdrożenie zintegrowanego systemu monitoringu obiektów placówek edukacyjnych,
- b) wdrożenie nowych, innowacyjnych form i metod nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne,
- c) przygotowanie platformy do nauczania e-learningowego,
- d) stworzenie pracowni skutniczo-bosmańskiej na potrzeby szkolenia w PMOS w Piszcu,
- e) modernizacja wyposażenia pracowni kształcenia zawodowego praktycznego, teoretycznego do pracowni przedmiotowych,
- f) kompleksowe wyposażenie szkolnych pracowni i laboratoriów w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i badawczy,
- g) wdrożenie nowych innowacyjnych form i metod nauczania i komunikowania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne np. integracja sensoryczna, makaton, dogoterapia, metoda Tomatisa.

1.2.3. Podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji nauczycieli

Działania subregionalne:

- a) organizacja szkoleń i praktyk nauczycieli w zakresie wdrożenia strategii nauczania oraz innowacyjnych form, metod nauczania i oceniania, w tym wykorzystujących techniki i sprzęt informatyczny,
- b) organizacja systemu szkoleń nauczycieli w zakresie metod kształcenia z wykorzystaniem sprzętu laboratoryjnego,
- c) organizacja doskonalenia kwalifikacji nauczycieli ukierunkowanego na pokonywanie problemów występujących w środowisku szkolnym,
- d) organizacja przedmiotowych, tematycznych sieci współpracy nauczycieli,
- e) **doskonalenie kwalifikacji nauczycieli przez udział w wyjazdach studyjnych i szkoleniach prowadzonych przez przedsiębiorstwa i instytucje naukowe** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.2.3.e).

Przykładowe działania lokalne:

- a) doskonalenie nauczycieli przez udział w wyjazdach studyjnych i szkoleniach,
- b) organizacja praktyk nauczycieli u pracodawców,
- c) udział nauczycieli w szkoleniach z zakresu nowoczesnych technologii, w celu stosowania atrakcyjnych i efektywnych narzędzi pracy na lekcji,
- d) organizacja szkoleń dla nauczycieli w zakresie języka obcego – zawodowego,
- e) szkolenia zawodowe z nowoczesnych technologii napraw (Bosch, Autoelektronika, InterCars itp.),
- f) udział nauczycieli w szkoleniach z zakresu komunikacji alternatywnej, Integracji Sensorycznej, terapii Taktylnej, Terapii Odruchów , EEg biofeedback , itp.

1.2.4. Wprowadzenie do oferty edukacyjnej nowych kierunków kształcenia

Działania subregionalne:

- a) **organizacja wspólnego zespołu obejmującego edukacyjne instytucje powiatów, rynku pracy, organizacje społeczne, związki pracodawców zajmującego się wypracowaniem rekomendacji do tworzenia nowych kierunków kształcenia** (pow.: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.1.4.a).

Przykładowe działania lokalne:

- a) organizacja wyjazdów młodzieży na zajęcia laboratoryjne, wykłady na wyższych uczelniach,
- b) wdrożenie innowacyjnych programów kształcenia zawodowego,
- c) utworzenie nowych kierunków kształcenia w ZPKU Pisz w obszarze medyczno- społecznym i administracyjno-usługowym.

1.2.5. Wdrożenie systemu poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego

Działania subregionalne:

- a) organizacja placówki pn. "Centrum Rozwoju Edukacji" poprzez przekształcenie istniejącej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Powiązanie PORE z innymi takimi instytucjami w powiatach partnerskich, stworzenie sieci współpracy,

Przykładowe działania lokalne:

- a) rozszerzanie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno-zawodowym,
- b) usprawnienie i zmodernizowanie Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pisz,
- c) organizacja systemu poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- d) wymiana informacji między organizacjami regionu, szkołami, jednostkami kształcenia w ramach monitoringu potrzeb firm,
- e) organizacja (utworzenie) placówki pn. Centrum Rozwoju Edukacji,
- f) zorganizowanie systemu poradnictwa dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi - utworzenie etatu pedagoga i psychologa w SOSW w Łupkach.

Cel operacyjny

1.3. Modernizacja i reorganizacja bazy edukacyjno-sportowej na obszarze WJM

Cele szczegółowe:

1.3.1. Realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją obiektów edukacyjnych i sportowych

Przykładowe działania lokalne:

- a) wyposażenie ośrodków egzaminacyjnych (wspólne dla wszystkich powiatów),
- b) zwiększenie wydajności energetycznej budynków edukacyjnych,
- c) opracowanie wspólnych projektów -wymiana doświadczeń.
- d) modernizacja obiektów, w tym Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Łupkach, Zespołu Szkół Ogólnokształcących W Orzyszu, Zespołu Szkół Zawodowych w Pisz, dużej sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Pisz,
- e) remont obiektów szkolnych (warsztatów szkolnych, sali gimnastycznej) w Zespole Szkół nr 1 w Białej Piskiej,
- f) budowa sali gimnastycznej z zapleczem kuchennym i noclegowym dla uczniów Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Łupkach,
- g) kompleksowa modernizacja powstanie namiotu bez trwałego fundamentu do zabezpieczenia sprzętu wodnego własnego i obcego przy PMOS w Pisz,

- h) *modernizacja ciągów komunikacyjnych z zabezpieczenie posesji: budowa drogi pożarowej i chodników, wymiana ogrodzenia i oświetlenia przy Zespole Szkół nr 1 w Pisz,*
- i) *modernizacja pomieszczeń ZPKU Pisz i utworzenie pracowni j. obcych, kosmetyki, pracowni biologiczno-chemicznej,*
- j) *modernizacja budynku internatu (remont instalacji elektrycznej, remont sieci wodno-kanalizacyjnej, w tym wykonanie łazienek w pokojach, przebudowa parteru, w tym m. In. zagospodarowanie pomieszczeń pralni, ciągu medycznego, piwnic, budowa wejścia do piwnic, budowa pomieszczenia recepcji schroniskowej, remont pomieszczeń kuchennych i dodatkowe wyposażenie kuchni i magazynów, monitoring zewnętrzny i wewnętrzny Zespołu Szkół Leśnych w Rucianem-Nidzie,*
- k) *modernizacja budynku szkoły (wymiana instalacji elektrycznej, modernizacja pracowni, w tym m. In. modernizacja 2 najstarszych pracowni komputerowych, multimedialne wyposażenie 2 pracowni językowych i 6 innych, zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych, monitoring wewnętrzny itp.) Zespole Szkół Leśnych w Rucianem – Nidzie,*
- l) *remont placu do nauki jazdy ciągnikiem przy Zespole Szkół Leśnych w Rucianem-Nidzie,*
- m) *zakup 3 ciągników rolniczych z przyczepami 2-osiowymi oraz osprzętem do prac leśnych i sprzętem do obsługi, тренаżerów, symulatorów i innych środków dydaktycznych do praktycznej nauki jazdy w Zespole Szkół Leśnych w Rucianem-Nidzie,*
- n) *remont budynku po warsztatach przy Zespole Szkół Leśnych w Rucianem-Nidzie,*
- o) *remont i wyposażenie w profesjonalny sprzęt do archiwum w Poradni w Pisz,*
- p) *modernizacja systemu wody użytkowej (kolektory słoneczne) w Warsztatach Szkolnych Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- q) *modernizacja placu do nauki jazdy samochodem i ciągnikiem Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- r) *wymiana ogrodzenia wokół warsztatów szkolnych, placu nauki jazdy samochodem Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej.*
- s) *zakup samochodu do nauki jazdy dostosowany do jazdy osób niepełnosprawnych,*
- t) *zakup symulatorów do nauki jazdy samochodem,*
- u) *modernizacja budynku przy ul. H. Sienkiewicza 21, Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- v) *modernizacja systemu wody użytkowej (kolektory słoneczne) w Warsztatach Szkolnych Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- w) *modernizacja placu do nauki jazdy samochodem i ciągnikiem Zespołu Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- x) *wymiana ogrodzenia wokół warsztatów szkolnych, placu nauki jazdy samochodem Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej,*
- y) *zakup samochodu do nauki jazdy dostosowany do jazdy osób niepełnosprawnych,*
- z) *zakup symulatorów do nauki jazdy samochodem.*

1.3.2. Realizacja inwestycji związanych z budową infrastruktury sportowej

Przykładowe działania lokalne:

- a) *wykonanie boiska przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Łupkach,*
- b) *budowa drugiej sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 w Pisz,*
- c) *utworzenie przystani z infrastrukturą rekreacyjną przy Międzyszkolnym Powiatowym Ośrodku Sportowym w Pisz,*
- d) *zagospodarowanie plaży, przygotowanie boiska do siatkówki plażowej.*

1.3.3. Wdrożenie projektów związanych z reorganizacją bazy edukacyjno-sportowej

Przykładowe działania lokalne:

- a) adaptacja pomieszczeń i zakup szafek dla uczniów w Zespole Szkół nr 1 w Piszcu i ZSO Orzysz, Zespół Szkół nr 1 w Białej Piskiej,
- b) powołanie do życia i wyposażenie nowej jednostki branżowego CKU pn. „Centrum Edukacji Leśnej”; objęcie formami kształcenia osób dorosłych, poprawa warunków technicznych i obsługi obiektów przynależnych do Zespołu Szkół Leśnych w Rucianem Nidzie,
- c) zakup sprzętu wodnego na wyposażenie Międzyszkolnego Powiatowego Ośrodka Sportowego w Piszcu,
- d) budowa miejsc parkingowych (postojowych na ok. 30 stanowisk połączona z wymianą ogrodzenia i budową dodatkowej bramy wjazdowej, wymiana nawierzchni placu przed szkołą i na pieszych ciągach komunikacyjnych przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Piszcu,
- e) powstanie centrum edukacji wodnej przy Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Piszcu, szkolenie i kształtowanie świadomego i bezpiecznego poruszania się na wodach śródlądowych,
- f) wyposażenie w sprzęt multimedialny - zakup tablicy interaktywnej, laptopów oraz materiałów szkoleniowych i aplikacji do PMOS w Piszcu,
- g) współpraca z ośrodkami i uczelniami w pozyskiwaniu i tworzeniu banku informacji na potrzeby potencjalnych klientów w zakresie turystyki aktywnej i sportu
- h) budowa Sali zielonej rehabilitacji dla młodszych dzieci w ramach wczesnego wspomagania Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Piszcu
- i) budowa nowoczesnych warsztatów szkolnych dla zawodu technik leśnik i operator maszyn leśnych (w tym garaże na ciągniki, przyczepy i inne urządzenia do praktycznej nauki zawodu oraz modernizacja placu z trenażerami do nauki pracy piłą spalinową) w Zespole Szkół Leśnych w Rucianem – Nidzie,
- j) budowa dodatkowego magazynu na zrębki w Zespole Szkół Leśnych w Rucianem – Nidzie,
- k) zakup tablic interaktywnych i programów terapeutycznych oraz wyposażenie Sali do terapii sensorycznej,
- l) wyposażenie sali gimnastycznej Zespołu Szkół Nr 1 w Piszcu w tablice do koszykówki -szt.2, tablicę świetlną, obręcze,
- m) zakup słupków do siatkówki - 2 kpl., piłkochwyty -szt.2 na boisko szkolne Zespołu Szkół Nr 1 w Piszcu.

Cel operacyjny

1.4. Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Cele szczegółowe:

1.4.1. Wsparcie działalności organizacji pozarządowych

Działania subregionalne:

- a) rozwój systemu informacji i doradztwa dla potrzeb trzeciego sektora - *Centrum Organizacji Pozarządowych Wielkich Jezior Mazurskich* (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 1.4.1.a).

Przykładowe działania lokalne:

- a) „Mapy aktywności” organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Piskiego,
- b) wspieranie zadań publicznych zlecanych organizacjom pozarządowym,
- c) wspieranie inicjatyw lokalnych organizacji pozarządowych podejmowanych na rzecz społeczności lokalnych.

Priorytet II:

RYNEK PRACY I ZATRUDNIENIE

Cel strategiczny 2. Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy

Cel operacyjny

2.1. Poprawa sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy

Cele szczegółowe:

2.1.1. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej absolwentów

Przykładowe działania lokalne:

- a) *wspierania mobilności uczniów szkół ponadgimnazjalnych,*
- b) *aktywizacja zawodowa bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych ukierunkowana na zdobycie kwalifikacji zawodowych, zwiększających szanse na zatrudnienie,*
- c) *rozwój systemu doradztwa zawodowego w szkołach i poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piszcu (Centrum Kariery Zawodowej).*

2.1.2. Działania na rzecz monitoringu rynku pracy

Działania subregionalne:

- a) stworzenie systemu rozpoznawania potrzeb rynku pracy i reagowania na nie szkół,
- b) stworzenie systemu współpracy szkół z pracodawcami na rzecz przygotowania kadr pod potrzeby przedsiębiorstwa.

Cel operacyjny

2.2. Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy

Cele szczegółowe:

2.2.1. Działania na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej i zdolności do podjęcia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych

Przykładowe działania lokalne:

- a) *zachęcanie osób bezrobotnych do mobilności zawodowej lub geograficznej,*
- b) *promocja kształcenia ustawicznego przez całe życie,*
- c) *ograniczanie zjawiska marginalizacji społecznej.*

2.2.2. Wspieranie inicjatyw służących tworzeniu nowych, trwałych miejsc pracy

Przykładowe działania lokalne:

- a) promocja przedsiębiorczości i zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy,*
- b) kompatybilna współpraca sektora prywatnego z instytucjami rynku pracy oraz szkołami, w celu stworzenia sprawnego modelu przepływu informacji o potrzebach kadrowych i możliwości przygotowania do pracy wykwalifikowanych pracowników.*

Cel operacyjny

2.3. Aktywizacja pracodawców oraz osób bezrobotnych na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy

Cele szczegółowe:

2.3.2. Współpraca z pracodawcami na rzecz poprawy aktywności zawodowej

Przykładowe działania lokalne:

- a) wspieranie procesu tworzenia nowych podmiotów gospodarczych,*
- b) wspieranie pracodawców w rozwoju przedsiębiorstw i zwiększaniu zatrudnienia.*

2.3.3. Działania animacyjne związane z przywróceniem na rynek pracy osób wykluczonych społecznie

Przykładowe działania lokalne:

- a) wspieranie osób bezrobotnych w podejmowaniu działalności gospodarczej na własny rachunek,*
- b) aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych ukierunkowana na zdobycie kwalifikacji lub doświadczenia w zawodach poszukiwanych na lokalnym rynku pracy.*

Cel operacyjny

2.4. Promocja i pomoc w zatrudnieniu osób dotkniętych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

2.4.1. Opracowanie i wdrożenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym w wejściu na rynek pracy

Przykładowe działania lokalne:

- a) opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie dla osób niepełnosprawnych uczęszczających do SPDP w SOSW w Łupkach spotkań z doradcami zawodowymi i pracodawcami oraz organizację akcji promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Zapewnienie opieki trenera pracy.*

Priorytet III:

ZDROWIE, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE, POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Cel strategiczny 3. Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną

Cel operacyjny

3.1. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczonych usług

Cele szczegółowe:

3.1.1. Działania na rzecz poprawy standardów leczenia

Działania subregionalne:

- a) podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz poprawa standardów leczenia chorób zakaźnych, w szczególności chorób odkleszczowych na obszarze WJM,

Przykładowe działania lokalne:

- a) *modernizacja i zakup sprzętu medycznego dla oddziału zakaźnego szpitala powiatowego w Pieszku*
- b) *przeniesienie działu fizykoterapii do nowych pomieszczeń zapewniających lepszy dostęp dla osób niepełnosprawnych oraz poszerzenie oferty świadczeń. Zakup sprzętu rehabilitacyjnego niezbędnego do wykonywania większej ilości procedur,*
- c) *poprawa bezpieczeństwa pracy bloku operacyjnego i gabinetów zabiegowych poprzez wymianę 2 autoklawów przelotowych w centralnej sterylizatorni niezbędnych do prowadzenia prawidłowego procesu sterylizacji narzędzi chirurgicznych i bielizny operacyjnej,*
- d) *zakup sprzętu diagnostycznego: USG dedykowane dla położnictwa i ginekologii, Aparat RTG śródoperacyjny tzw. Ramię C, Aparat RTG przyłóżkowy, 6 aparatów KTG,*
- e) *utworzenie poradni medycyny pracy i medycyny rodzinnej.*

3.1.2. Modernizacja obiektów związanych z ochroną zdrowia i opieką społeczną

Przykładowe działania lokalne:

- a) *modernizacja oddziału zakaźnego na bazie pomieszczeń istniejącego oddziału zakaźnego i opieki paliatywnej,*
- b) *utworzenie Ośrodka Wczesnej Interwencji dla osób niepełnosprawnych.*

Cel operacyjny

3.2. Promowanie wśród mieszkańców profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia

Cele szczegółowe:

3.2.1. Wdrożenie programów profilaktycznych

Działania subregionalne:

- a) **wdrażanie programów profilaktycznych dotyczących chorób związanych z przekraczaniem średnich krajowych wskaźników śmiertelności** (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 3.2.1.a).
- b) wdrożenie programu profilaktyki raka szyjki macicy obejmującego (edukacja w zakresie raka szyjki macicy dzieci i młodzieży oraz matek biorących udział w programie, szczepienie dziewcząt itp.),
- c) wdrożenie programu profilaktycznego skierowanego do nauczycieli, rodziców i uczniów dotyczącego zaburzeń (anoreksji, bulimii) - zaburzenia odżywiania.

3.2.2. Działania informacyjne dotyczące profilaktyki

Przykładowe działania lokalne:

- a) *opracowanie ulotki i plakatu informacyjnego na temat ryzykownych zachowań i sposobów zapobiegania zakażeniu wirusem HPV, realizacja szczepień ochronnych przeciw HPV u dziewczynek w wieku 12 lat*

3.2.3. Koordynowanie inicjatyw i przedsięwzięć prozdrowotnych i prospołecznych

Przykładowe działania lokalne:

- a) *stworzenie systemu monitoringu wizyjnego – sieć kamer połączonych z rejestratorem w centrum zarządzania kryzysowego i monitorami w pomieszczeniu stałego dyżuru.*

Cel operacyjny

3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów przebywających na terenie Powiatów WJM

Cele szczegółowe:

3.3.1. Wsparcie i rozwój zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego

Działania subregionalne:

- a) wdrożenie systemu GIS wspierającego podejmowanie decyzji w zarządzaniu, w tym bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- b) **wdrożenie programu szkolenia służb ratowniczych oraz zintegrowanego ćwiczenia wszystkich służb** (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 3.3.1.b).

Przykładowe działania lokalne:

- a) *doposażenie stanowiska Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w sprzęt i obsadę osobową,*
- b) *systematyczne organizowanie ćwiczenia wszystkich służb,*

3.3.2. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w obiektach użyteczności publicznej

Działania subregionalne:

- a) wdrożenie zintegrowanego systemu monitoringu obiektów placówek edukacyjnych.

Cel operacyjny

3.4. Podniesienie standardów opieki oraz wdrożenie systemów kompleksowego wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

3.4.1. Organizacja usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku

Przykładowe działania lokalne:

- a) utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera,
- b) utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób w podeszłym wieku i osób z chorobą Alzheimera,
- c) utworzenie zespołu opiekuńczo- rehabilitacyjnego dla osób starszych.

3.4.2. Organizacja systemu kompleksowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi

Przykładowe działania lokalne:

- a) aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- b) objęcie osób niepełnosprawnych opieką Doradcy Do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- c) podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów,
- d) zapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych ze strony specjalistów (prawnik, psycholog, mediator rodzinny),
- e) współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych,
- f) współpraca z jednostkami zapewniającymi rehabilitację dla osób niepełnosparwnych i starszych,
- g) organizacja bazy służąca rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową.

Cel operacyjny

3.5. Wspieranie inicjatyw dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

3.5.1. Organizacja systemu wsparcia instytucjonalnego na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych

Przykładowe działania lokalne:

- a) prowadzenie nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, mediator rodzinny, prawnik) w ramach Specjalistycznej Poradni Rodzinnej działającej przy PCPR w Pisz.

3.5.2. Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych

Przykładowe działania lokalne:

- a) realizacja programów profilaktycznych na temat przemocy w rodzinie skierowanych do dzieci i młodzieży,
- b) prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie,
- c) aktywizacja młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym poprzez realizację Programu Aktywności Lokalnej.

3.5.3. Wsparcie organizacyjne działań edukacyjnych i społecznych

Przykładowe działania lokalne:

- a) działania informacyjne na rzecz zwiększenia świadomości społecznej nt. możliwości pomocy dzieciom i młodzieży w trudnej sytuacji wychowawczej.

Priorytet IV:

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I SIECI

Cel strategiczny 4. Rozwój infrastruktury technicznej subregionu

Cel operacyjny

4.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie powiatów WJM

Projekty o skali i znaczeniu subregionalnym:

1. „Pętla Bagna Nietlickie” - przebudowa drogi krajowej nr 16 (Zastrużne)-Cierzpięty –Marcinowa Wola- dr.kr nr 63
2. „Pętla wokół Jeziora Orzysz ” – przebudowa drogi kr.63(Grądy)-Pańska Wola
3. „Duża Pętla Śniardwy” Przebudowa drogi pow. nr 1777N Mikołajki – Wierzba-Wejsuny – droga krajowa nr 58 dł 18,413km
4. „Duża Pętla Śniardwy” Przebudowa drogi pow. nr 1849N od droga kr. nr 16 – Nowe Guty– dr.kr.63 dł.6,00km
5. „Pętla jez.Nidzkiego” Przebudowa dr. pow. nr 1522N Karpa - skrzyż.Wiartel.- Pisz(dr. kr. 58;63) dł.14,00km
6. „Mała Pętla jez.Roś i Kociołek Szlach.” Przebudowa dr.pow.nr. 1692N dr.kr. 63 -Szczecy Małe –dr.1851N dł.7,049km
7. „Mała Pętla jez.Roś i Kociołek Szlach.” Przebudowa dr.pow.nr. 1670N dr.kr. 58 –Łupki-Rybitwy –dr.kr 58 dł.3,5km

Projekty o zasięgu lokalnym:

1. Przebudowa drogi pow nr 1696 dr.kr 16 – Tuchlin- Chmielewo- do skrz z dr. 1845N dł 5,500km
2. Przebudowa dr. Nr 1871N od. Kowalewo – gr. powiatu (Milewo) odc. dł. 3,0 km (2011 – 2014)
3. Przebudowa dróg pow. 1863Ni 1861N Dr.kr. 16-Rostki Skomackie-Skomack Wielki
4. Budowa dróg rowerowych w ciągu dróg krajowych powiaty: Pisz – Ruciane Nida i Pisz – Biała Piska dr. krajowa K-58, Pisz – Orzysz i Pisz – Jeże dr. krajowa K-63. Uzasadnienie: bezpieczny dojazd do pracy i szkół oraz korzystania w celach turystycznych i rekreacyjnych.
5. SOSW w Łupkach – wykonanie ogrodzenia wokół szkoły, wykonanie oświetlenia terenu szkoły.

4.2. Wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego

Cele szczegółowe:

4.2.1. Upowszechnienie i usprawnienie korzystania z sieci informacyjnych w szkołach

Działania subregionalne:

- a) stworzenie wirtualnej biblioteki multimedialnej obsługującej powiaty partnerskie, udostępniającej zasoby wszystkich bibliotek z terenów powiatów partnerskich (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 4.2.1.a).

Przykładowe działania lokalne:

- a) wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt informatyczny (np. systemy wideo konferencyjne, systemy tablic multimedialnych), w tym szkół kształcących w zawodach cyfrowych,
- b) modernizacja sali komputerowej i rozprowadzenie sieci w szkole - SOSW Łupki.

4.2.2. Podniesienie sprawności obsługi klienta poprzez wdrożenie cyfrowego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych Powiatu

Działania subregionalne:

- a) wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych powiatu (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 4.2.2.a),
- b) ucyfrowienie zasobów geodezyjnych i wyposażenie wydziału Geodezji w nowoczesny sprzęt,
- c) połączenie w sieć wewnętrzną wszystkich powiatowych jednostek organizacyjnych.

Przykładowe działania lokalne:

- a) utworzenie w pełni funkcjonalnej, wyposażonej w oprogramowanie, sieci intranetowej łączącej powiatowe jednostki organizacyjne. Sieć umożliwiać będzie wymianę informacji, przekazywanie sprawozdań, statystyk, ułatwiać będzie bieżący nadzór i podejmowanie decyzji (np. zarządzanie kryzysowe),
- b) działania promocyjne w zakresie popularyzacji wykorzystywania elektronicznej obsługi załatwiania spraw na linii klient – urząd.

4.2.3. Uruchomienie publicznych stref wifi

Przykładowe działania lokalne:

- a) utworzenie bezpłatnych punktów dostępu do Internetu (hot spoty) w miejscach szczególnie atrakcyjnych z punktu widzenia mieszkańców oraz obsługi ruchu turystycznego (przy Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Pisz, SP ZOZ Szpitala Powiatowego w Pisz, szkoły podległe, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Pisz) Tym sposobem udostępnione zostaną mieszkańcom oraz turystom liczne usługi dostępne przez internet, w tym kontakt z jednostkami systemu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego (e-zdrowie, e-bezpieczeństwo, informacje pogodowe, meteo-radar, ostrzeżenia o zagrożeniach, itp.)

Priorytet V:

PROMOCJA I OCHRONA WALORÓW SUBREGIONU

Cel strategiczny 5. Promowanie idei zrównoważonego rozwoju subregionu

Cel operacyjny

5.1. Wzmocnienie wizerunku obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania, inwestowania, celu podróży i wypoczynku

Cele szczegółowe:

5.1.1. Działania promujące subregion jako atrakcyjny cel podróży i wypoczynku

Działania subregionalne:

- a) współdziałanie samorządów obszaru WJM na rzecz rozwoju portalu internetowego jako zintegrowanego systemu informacji turystycznej (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 5.1.1.a),
- b) „Mobilna informacja turystyczna w obszarze WJM” - zakup i wyposażenie mobilnego punktu informacji turystycznej na bazie samochodu typu buss/van,
- c) realizacja wspólnego spotu promocyjnego obszaru WJM,
- d) organizacja press-tourów dla dziennikarzy,
- e) udział w targach,
- f) realizacja kampanii reklamowych w Internecie, w prasie krajowej i zagranicznej,
- g) wykorzystanie istniejącej współpracy transgranicznej do promowania obszaru WJM,
- h) stworzenie aplikacji - przewodnika na urządzenia mobilne,
- i) współdziałanie samorządów obszaru WJM w zakresie znakowania szlaków rowerowych i kajakowych (Giżycki, Mrągowski, Piski, Węgorzewski, zał. 5.1.1.i).

5.1.2. Działania informacyjne związane z obsługą ruchu turystycznego

Przykładowe działania lokalne:

- a) opracowanie i wydanie materiałów informacyjno-promocyjnych,
- b) promocja atrakcji turystycznych oraz wydarzeń kulturalnych,
- c) popularyzowanie subregionu poprzez organizowanie imprez o charakterze edukacyjnym, sportowym, kulturalnym i rozrywkowym,
- d) promowanie walorów powiatu (wydawnictwo, filmy, foldery),
- e) stworzenie filmu promocyjnego.

Cele szczegółowe:

5.1.3. Wspieranie rozwoju i promowanie oferty turystycznej subregionu

Przykładowe działania lokalne:

- a) *organizacja i budowa szlaków turystycznych.*

5.1.4. Ochrona, konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego

Przykładowe działania lokalne:

- a) *opracowanie i otwarcie stałej ekspozycji w Muzeum w Praniu,*
- b) *modernizacja bazy materialnej muzeum,*
- c) *przeprowadzenie konserwacji eksponatów i poszerzanie kolekcji zbiorów muzeum,*
- d) *wypromowanie Muzeum Michała Kajki w Ogródku jako ośrodka kultury i historii regionalnej,*
- e) *organizacja letnich sezonów artystycznych w Praniu i Ogródku,*
- f) *działania na rzecz poprawy wizerunku muzeum jako miejsca rozwoju kompetencji osób w różnym wieku,*
- g) *popularyzowanie wiedzy o patronach muzeów i ich twórczości,*
- h) *działania animacyjne na rzecz powstania wspólnoty lokalnej wspierającej idee przekazywane przez muzea w Praniu i Ogródku,*
- i) *działania służące podnoszeniu kompetencji pracowników muzeum.*

Cel operacyjny

5.2. Wspieranie i promowanie obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwestowania

Cele szczegółowe:

5.2.1. Działania informacyjne i promocyjne

Działania subregionalne:

- a) *działania na rzecz stworzenia e- katalogu ofert inwestycyjnych dla przedsiębiorców w obszarze WJM (ceny, ulgi, podatki, usługi w regionie,, itp.).*

Przykładowe działania lokalne:

- a) *działania na rzecz promocji terenów pod budownictwo mieszkaniowe.*
- b) *stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości związanej z turystyką i rekreacją.*

Cel operacyjny

5.3. Poprawa jakości środowiska i wykorzystanie OZE na obszarze WJM

Cele szczegółowe:

5.3.1. Działania na rzecz popularyzowania racjonalnego wykorzystania energii

Przykładowe działania lokalne:

- a) *budowa małej elektrowni wodnej wraz z infrastrukturą o charakterze turystyczno-sportowym.*

5.3.2. Propagowanie idei ochrony środowiska

Przykładowe działania lokalne:

- a) *rozszerzenie zagospodarowania nabrzeża rzeki Pisy, włączenie rzeki Pisy i jeziora Roś w sieć komunikacyjną Pisha.*

4.4. Projekty subregionalne i przedsięwzięcia kluczowe

4.4.1. Projekty o skali i znaczeniu subregionalnym

1. Przebudowa drogi nr 1696N Mikołajki – Łuknajno – Dziubiele (dr. Kraj.nr 16) wraz z budową Miejsca Obsługi Podróżnych (w partnerstwie z Powiatem Mrągowskim),
2. „Pętla Bagna Nietlickie” - przebudowa drogi krajowej nr 16 (Zastrużne)-Cierzpięty – Marcinowa Wola- dr.kr nr 63 (w partnerstwie z Powiatem Giżyckim),
3. „Pętla wokół Jeziora Orzysz” – przebudowa drogi kr.63(Grądy)- Pańska Wola (Powiaty (w partnerstwie z Powiatem Mrągowskim i Giżyckim),
4. „Duża Pętla Śniardwy” Przebudowa drogi pow. nr 1777N Mikołajki – Wierzba-Wejsuny – droga krajowa nr 58 dł. 18,413 km. Budowa ciągu pieszo – rowerowego Krutyński Piecok – Krutyń – Gałkowo – Ukta – Ruciane Nida oraz drogi pow. nr 1849N od droga kr. nr 16 – Nowe Guty– dr.kr.63 dł.6,00 km (w partnerstwie z Powiatem Mrągowskim),
5. „Pętla jez. Nidzkiego” Przebudowa dr. pow. nr 1522N Karpa - skrzyż. Wiartel.- Pisz (dr. kr. 58;63) dł.14,00 km,
6. „Mała Pętla jez. Roś i Kociołek Szlach.” Przebudowa dr. pow. nr. 1692N dr.kr. 63 - Szczeczy Małe – dr.1851N dł.7,049 km oraz przebudowa dr. pow. nr. 1670N dr.kr. 58 – Łupki-Rybitwy –dr.kr 58 dł.3,5 km,
7. Droga wodna "Tyrkło-Buwełno" (w partnerstwie z Powiatem Giżyckim).

4.4.2. Przedsięwzięcia kluczowe

1. **Utworzenie międzypowiatowych centrów kształcenia branżowego**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski i węgorzewski, zał. 1.1.2a),
2. **Wypracowanie zasad współpracy między szkołami zawodowymi i centrami kształcenia zawodowego i ustawicznego**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.1.2e).
3. **Utworzenie wspólnej elektronicznej platformy edukacyjno-informacyjnej** (powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.1.3b),
4. **Organizacja regionalnych, a także transgranicznych konkursów przedmiotowych i branżowych**
(giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.2.1c).
5. **Doskonalenie kwalifikacji nauczycieli przez udział w wyjazdach studyjnych i szkoleniach prowadzonych przez przedsiębiorstwa i instytucje naukowe**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.2.3e).
6. **Organizacja wspólnego zespołu obejmującego edukacyjne instytucje powiatów, rynku pracy, organizacje społeczne, związki pracodawców zajmującego się wypracowaniem rekomendacji do tworzenia nowych kierunków kształcenia**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.2.4a).
7. **Rozwój systemu informacji i doradztwa dla potrzeb trzeciego sektora - Centrum Organizacji Pozarządowych Wielkich Jezior Mazurskich**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 1.4.1a).

8. **Wdrażanie programów profilaktycznych dotyczących chorób związanych z przekraczaniem średnich krajowych wskaźników śmiertelności**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 3.2.1a),
9. **Wdrożenie programu szkolenia służb ratowniczych oraz zintegrowanego ćwiczenia wszystkich służb**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 3.3.1.b).
10. **Stworzenie wirtualnej biblioteki multimedialnej obsługującej powiaty partnerskie, udostępniającej zasoby wszystkich bibliotek z terenów powiatów partnerskich**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 4.2.1a).
11. **Wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych powiatu**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 4.2.2.a),
12. **Współdziałanie samorządów obszaru WJM na rzecz rozwoju portalu internetowego jako zintegrowanego systemu informacji turystycznej**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 5.1.1.a),
13. **Współdziałanie samorządów obszaru WJM w zakresie znakowania szlaków rowerowych i kajakowych**
(powiaty: giżycki, mrągowski, piski, węgorzewski, zał. 5.1.1i).

5. SPÓJNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI

Nadrzędnym dokumentem strategicznym dla subregionu, przygotowywanym zgodnie z wytycznymi dotyczącymi sprawowania polityki regionalnej, jest *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2025 r.*, której aktualizacja miała miejsce w 2013 r.

Przyjęty we ww. dokumencie scenariusz inteligentnej konkurencyjności regionu zakłada:

- pełne i efektywne wykorzystanie najlepszych zasobów wewnętrznych,
- koncentrację tematyczną w myśleniu o czynnikach rozwoju,
- traktowanie procesów polaryzacji i dyfuzji, jako zapewniających obszarom peryferyjnym możliwość włączenia się w procesy rozwojowe,
- współpracę na rzecz rozwoju regionu,
- konkurencyjność i innowacyjność.

Cel główny Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2025 r. - "*Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy*", w kontekście regionalnym ma być osiągnięty dzięki **inteligentnej specjalizacji regionu** obejmującej ekonomię wody, drewno i meble oraz żywność wysokiej jakości. Te trzy obszary regionalnej gospodarki stanowią o potencjale wewnętrznym woj. warmińsko-mazurskiego.

W Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego wyodrębniono trzy priorytety obejmujące: konkurencyjną gospodarkę, otwarte społeczeństwo i nowoczesne sieci. Z przyjętych priorytetów wynikają 4 cele strategiczne:

1. **Wzrost konkurencyjności gospodarki**, który obejmuje najważniejsze zagadnienia na styku gospodarka-społeczeństwo,
2. **Wzrost aktywności społecznej** – zawierający cele operacyjne ze sfery społeczeństwo-sieci,
3. **Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych** – ukierunkowany głównie na sferę rozwoju gospodarczego regionu,
4. **Nowoczesna infrastruktura rozwoju** – mający wpływ na realizację wszystkich pozostałych celów strategicznych.

Niniejszy dokument wpisuje się w podstawowe kierunki rozwoju przyjętego, regionalnego dokumentu planistycznego. W przypadku *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* pierwszy cel strategiczny, dotyczący **podniesienia poziomu edukacji oraz jej dostosowania do rynku pracy** wpisuje się w cele strategii 1 i 2. Drugi z celów strategicznych dotyczący **wspierania procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy**, odpowiada założeniom celu 1 strategii wojewódzkiej. Kolejny, trzeci cel, zakładający **zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną** koresponduje z celem strategicznym 2. Z kolei czwarty cel strategiczny, odnoszący się **do rozwoju infrastruktury technicznej subregionu** można powiązać z obszarami kluczowymi 3 i 4. Następny, cel piąty dotyczący **promowania idei zrównoważonego rozwoju subregionu** wpisuje się w obszar/cel 4 strategii regionalnej.

Szczegółowe zestawienie celów strategicznych i operacyjnych *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* z obszarami kluczowymi strategii wojewódzkiej przedstawiono w tabeli.

Korelacja celów strategicznych i operacyjnych *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* na lata 2014-2024 z obszarami kluczowymi/celami strategicznymi *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2025*

Cele strategiczne i operacyjne Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich	OBSZARY KLUCZOWE / CELE STRATEGICZNE Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2025			
	CEL STRATEGICZNY 1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI	CEL STRATEGICZNY 2. WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	CEL STRATEGICZNY 3. WZROST LICZBY I JAKOŚCI POWIĄZAŃ SIECIOWYCH	CEL STRATEGICZNY 4. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA ROZWOJU
1. Podniesienie poziomu edukacji oraz jej dostosowanie do rynku pracy				
1.1. Racjonalizacja systemu nauczania – dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy	Cel 1.1 Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji			
1.4. Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego		Cel 2.1 Rozwój kapitału społecznego		
2. Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy				
2.2. Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy	Cel 1.3 Wzrost liczby miejsc pracy			
2.3. Aktywizacja pracodawców oraz osób bezrobotnych na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy	Cel 1.2 Wzrost innowacyjności firm			
3. Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną				
3.1. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczeń usług		Cel 2.2 Wzrost dostępności i jakości usług publicznych		
3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów		Cel 2.2 Wzrost dostępności i jakości usług publicznych		
3.5. Wspieranie inicjatyw dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym		Cel 2.1 Rozwój kapitału społecznego		
4. Rozwój infrastruktury technicznej subregionu				
4.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie powiatów WJM			Cel 4.1 Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności	
4.2. Wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego			Cel 3.1 Doskonalenie administracji	
5. Promowanie idei zrównoważonego rozwoju subregionu				
5.1. Wzmocnienie wizerunku obszaru WJM jako atrakcyjnego celu podróży i wypoczynku			Cel 3.2 Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej	
5.2. Wspieranie i promowanie obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwestowania			Cel 4.3 Poprawa jakości i ochrona środowiska	
5.3. Poprawa jakości środowiska i wykorzystanie OZE na obszarze WJM			Cel 4.2 Dostosowana do potrzeb sieci nośników energii	

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020 osiągnęte będą poprzez realizację działań w ramach siedmiu merytorycznych osi priorytetowych, wspartych środkami pomocy technicznej.

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
2. Kadry dla gospodarki
3. Cyfrowy region
4. Efektywność energetyczna
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
6. Kultura i dziedzictwo
7. Infrastruktura transportowa
8. Obszary wymagające rewitalizacji
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
10. Regionalny rynek pracy
11. Włączenie społeczne
12. Pomoc techniczna

Przedsięwzięcia rozwojowe w ramach RPO WiM 2014-2020 lokowane będą tak w miastach jak i na terenach wiejskich, przy czym co najmniej 11% środków przeznaczonych będzie na rozwój obszarów wiejskich. Odpowiednio dobrane kryteria „dostępu” zapewnią równe szanse projektom „miejskim” i „wiejskim”. Realizacja projektów na terenach wiejskich przyczyniać się będzie do wyrównywania szans rozwojowych i zmian strukturalnych.

Korelacja celów strategicznych i operacyjnych *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* na lata 2014-2024 z osiami priorytetowymi RPO 2014-2020¹³.

<i>Cele strategiczne i operacyjne Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich</i>	OSIE PRIORYTETOWE RPO											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Podniesienie poziomu edukacji oraz jej dostosowanie do rynku pracy												
1.1. Racjonalizacja systemu nauczania – dostosowanie szkolnictwa zawod. do potrzeb rynku pracy	X	X							X			
1.2. Podnoszenie jakości kształcenia	X									X		
1.3. Modernizacja i reorganizacja bazy edukacyjno-sportowej na obszarze WJM												
1.4. Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego						X						
2. Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy												
2.1. Poprawa sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy										X		
2.2. Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy		X								X		
2.3. Aktywizacja pracodawców oraz osób bezrobotnych na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy	X	X								X	X	
2.4. Promocja i pomoc w zatrudnieniu osób dotkniętych wykluczeniem społecznym		X									X	
3. Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną												
3.1. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczonych usług									X			
3.2. Promowanie wśród mieszkańców profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia												
3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów przebywających												
3.4. Podniesienie standardów opieki oraz wdrożenie systemów kompleksowego wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych									X			
3.5. Wspieranie inicjatyw dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym											X	
4. Rozwój infrastruktury technicznej subregionu												
4.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie powiatów WJM							X					
4.2. Wdrażanie technologii informac.-komunikac. służących rozwojowi społeczeństwa informac.	X											
5. Promowanie idei zrównoważonego rozwoju subregionu												
5.1. Wzmocnienie wizerunku obszaru WJM jako atrakcyjnego celu podróży i wypoczynku					X			X				
5.2. Wspieranie i promowanie obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwest.				X								
5.3. Poprawa jakości środowiska i wykorzystanie OZE na obszarze WJM			X	X	X							

¹³ cele RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020 osiągnięte będą poprzez realizację działań w ramach 11 merytorycznych osi priorytetowych, wspartych środkami pomocy technicznej.

Powiązania *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z subregionem

W ramach oceny powiązań *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* z zapisami innych dokumentów strategicznych przeprowadzono szczegółową analizę przyjętych celów ogólnych i szczegółowych oraz planowanych przedsięwzięć niniejszego dokumentu w odniesieniu do wdrażanych na poziomie subregionalnym i lokalnym programów strategicznych. Ocena została przygotowana w oparciu o dokumenty opracowane przez grupy gmin, LGD i LGR, a także poszczególne gminy przynależące do powiatów giżyckiego, mrągowskiego, piskiego lub węgorzewskiego.

W ramach analizy powiązań wzięto pod uwagę takie dokumenty strategiczne, jak:

- Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategię¹⁴,
- Lokalna Strategia Rozwoju „Mazurskie Morze”¹⁵,
- Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich „Mazurskie Morze”,
- aktualne strategie i programy rozwoju lokalnego gmin¹⁶.

¹⁴ strategia powstała w wyniku współpracy samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich dla gmin miejskich Giżycko, Mrągowo, oraz gmin wiejskich i miejsko-wiejskich Giżycko, Mikołajki, Miłki, Mrągowo, Orzysz, Pisz, Pozezdrze, Ruciane-Nida, Ryn i Węgorzewo.

¹⁵ ze względu na fakt, że LSR będą wdrażane do 2015 r. nie podjęto szczegółowej analizy spójności strategii z tymi dokumentami.

¹⁶ analiza dotyczy strategii i LPR tych gmin, które nie uczestniczą we wdrażaniu strategii pn. " Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia".

Korelacja celów strategicznych i operacyjnych *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* na lata 2014-2024 z kierunkami działań Strategii "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020".

Cele strategiczne i operacyjne Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich	KIERUNKI DZIAŁAŃ Strategii "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020"					
	KIERUNEK 1. NOWOCZESNA EDUKACJA – KONKURENCYJNY ROZWÓJ	KIERUNEK 2. INTEGRACJA SPOŁECZNA I BUDOWA ZAUFANIA	KIERUNEK 3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZATRUDNIENIE	KIERUNEK 4. REGIONALNY PRODUKT TURYSTYCZNY WJM	KIERUNEK 5. INWESTYCJE KOMUNIKACYJNE	KIERUNEK 6. MASTERPLAN II – CZYSZE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBNIE JEZIORA
1. Podniesienie poziomu edukacji oraz jej dostosowanie do rynku pracy						
1.1. Racjonalizacja systemu nauczania – dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy	X					
1.2. Podnoszenie jakości kształcenia	X					
1.3. Modernizacja i reorganizacja bazy edukacyjno-sportowej	X				X	
1.4. Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	X	X				
2. Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy						
2.1. Poprawa sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy		X				
2.2. Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy			X			
2.3. Aktywizacja pracodawców oraz osób bezrobotnych na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy			X			
2.4. Promocja i pomoc w zatrudnieniu osób dotkniętych wykluczeniem społecznym						
3. Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną						
3.1. Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczonych usług						
3.2. Promowanie wśród mieszkańców profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia						
3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów przebywających na terenie powiatów WJM					X	
3.4. Podniesienie standardów opieki oraz wdrożenie systemów kompleksowego wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych						
3.5. Wspieranie inicjatyw dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży	X					
4. Rozwój infrastruktury technicznej subregionu						
4.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie powiatów WJM					X	
4.2. Wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego						
5. Promowanie idei zrównoważonego rozwoju subregionu						
5.1. Wzmocnienie wizerunku obszaru WJM jako atrakcyjnego celu podróży i wypoczynku				X		X
5.2. Wspieranie i promowanie obszaru WJM jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwestowania			X			
5.3. Poprawa jakości środowiska i wykorzystanie OZE na obszarze WJM						X

Powiązania wybranych przedsięwzięć kluczowych **Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów WJM** ze Strategią "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020"

Strategia zintegrowanego rozwoju Powiatów WJM		Strategii "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020".		Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
Cel operacyjny	Nazwa przedsięwzięcia kluczowego	Przyjęte do realizacji przedsięwzięcie kluczowe	Beneficjenci	
1.1.3.	Utworzenie wspólnej elektronicznej platformy edukacyjno-informacyjnej	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych na obszarze WJM	Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska).	Objęcie działaniami uczniów 46 szkół podstawowych obszaru oraz 28 gimnazjów WJM; b) Przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów pracy z uczniem słabym; c) Przeprowadzenie corocznych cykli pozalekcyjnej nauki języka obcego oraz informatyki; d) Przygotowanie i wdrożenie programów rozwijających zainteresowania oraz predyspozycje zawodowe uczniów poprzez udział w różnych formach aktywności pozaszkolnej (obozy edukacyjne, sportowe, wycieczki, funkcjonowanie centrum planowania kariery, miasteczko ruchu drogowego)
3.3.1.	Wdrażanie programów profilaktycznych dotyczących chorób związanych z przekraczaniem średnich krajowych wskaźników śmiertelności	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób zagrożonych chorobami zakaźnymi, w szczególności przenoszonymi przez kleszcze, na obszarze WJM i województwa Warmińsko-Mazurskiego	Powiat Giżycki, nadleśnictwa, przedsiębiorcy sektora leśnictwa i przemysłu drzewnego, Samorządy WJM	1. Wykonanie szczepień ochronnych pracowników sektora leśnictwa. 2. Przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej oraz badań profilaktycznych w celu uświadomienia społeczeństwa chorób zakaźnych. 3. Przeszkolenie kadry medycznej. 4. Zwiększenie możliwości leczenia większej ilości pacjentów w wyższym standardzie jakości usługi medycznej. 5. Wybudowanie nowych pomieszczeń Oddziału Zakaźnego przystosowanych do izolacji chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Utworzenie izolatek umożliwiających izolację powietrzno-pyłową. Utworzenie łóżek intensywnej opieki medycznej.

4.2.2.	Cyfrowe Mazury - Wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych powiatu, informatyzacja placówek oświatowych (sprzęt, oprogramowanie, szkolenia, sieci), publiczne punkty dostępu do Internetu.	Cyfrowe Mazury	Gminy: Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Ryn, Mikołajki, Pisz, Mrągowo; Powiaty: Giżycki, Mrągowski	a) Cyfryzacja i stworzenie elektronicznego obiegu dokumentów w 8 samorządach gminnych i powiatowych obszaru WJM; b) Cyfryzacja 31 placówek oświatowych obszaru WJM; c) Uruchomienie 11 publicznych miejsc bezpłatnego dostępu do Internetu.
5.1.1.	Współdziałanie samorządów obszaru WJM w zakresie znakowania szlaków rowerowych i kajakowych	Mazurska Pętla Rowerowa	Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska)	a) Wytyczenie i utworzenie jednego głównego szlaku rowerowego o długości ok. 300 km; b) Wyznaczenie „małych pętli” rowerowych wokół poszczególnych miejscowości szlaku – łącznie ok. 20 lokalnych tras rowerowych o długości ok. 500 km; c) Jednolite oznakowanie szlaku, ustawienie tablic informacyjnych, wyznaczenie miejsc odpoczynku oraz punktów widokowych wraz z niezbędną infrastrukturą (łącznie ok. 80 tego typu punktów); d) Oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo; e) Uruchomienie systemu wypożyczalni rowerów; f) Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej oraz jednolitej promocji szlaku (wspólne wydawnictwo, aplikacja multimedialna itp.); g) Stworzenie oferty turystycznej integrującej turystykę wodną i rowerową.

Dokumenty strategiczne gmin Powiatów „Wielkich Jezior Mazurskich”

Strategia zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich jest spójna z dokumentami strategicznymi gmin wchodzących w skład poszczególnych powiatów. W tabeli uwzględniono aktualne dokumenty strategiczne, tych gmin Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich, które nie uczestniczyły w opracowaniu Strategii "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020".

Dokumenty planistyczne wdrażane w gminach Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich

Powiaty i gminy	Strategia "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020"	LSR LGD 9	LSROR Wielkie Jeziora Mazurskie	LSR Mazurskie Morze	LSROR Mazurskie Morze	Aktualne strategie i programy strategiczne
Powiat giżycki (6 gmin): gmina miejska Giżycko gmina miejsko-wiejska Ryn gminy wiejskie Giżycko Kruklanki Miłki Wydminy	 V V V V V	 V V V V V V	 V V V V			 nie posiada Program rozwoju (2002-2015)
Powiat mrągowski (5 gmin): gmina miejska Mrągowo gmina m-w – Mikołajki gminy wiejskie: Mrągowo Piecki Sorkwity	 V V V			 V V LSR "Płd. Warmia"	 V V	 nie posiada Strategia (2014-2024)
Powiat piski (4 gminy): gminy miejsko-wiejskie: Biała Piska Orzysz Pisz Ruciane-Nida	 V V V			 V V V V	 V V V V	
Pow. węgorzewski (3 gminy): gmina m-w – Węgorzewo gminy wiejskie: Budry Pozezdrze	 V V	 V V V	 V V V			 nie posiada Strat. integrac ¹⁷ .

¹⁷ Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Pozezdrze na lata 2008-2015

6. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE WDRAŻANIA STRATEGII

6.1. Monitorowanie procesu wdrażania strategii

6.1.1. Wprowadzenie

Prezentowany dokument "*Strategia zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*" zakłada dynamiczny i ciągły charakter procesu zmian społeczno-gospodarczych, a jego wdrażanie jest przy tym rozumiane jako proces cykliczny, który obejmuje zbieranie informacji, proces decyzyjny poszukiwania rozstrzygnięć, zarządzania oraz kontroli efektów działań. Inicjatywy na rzecz wdrażania Strategii nie są więc ograniczone tylko do "zarządzania", a opierają się również na:

- ustaleniu instrumentów do osiągnięcia celów,
- zaangażowaniu odpowiednich instytucji i administracji w procesie wdrażania zadań realizacyjnych,
- współpracy z przedstawicielami różnych sektorów życia społeczno-gospodarczego.

Możliwości rozwoju współpracy zależą od potencjalnych korzyści, które może zaoferować Partnerstwo. Korzyści te zostały zdefiniowane przez zespół pracujący nad założeniami do *Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* następująco:

a) korzyści dla samorządów powiatów mrągowskiego, giżyckiego, piskiego i węgorzewskiego;

- diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej subregionu,
- uporządkowanie celów działania i wyznaczenie wspólnych obszarów,
- pozyskanie partnerów (z sąsiednich powiatów) zainteresowanych wdrażaniem wybranych celów strategii rozwoju (wspólne przedsięwzięcia),
- partnerstwo jako sieć kontaktów, wiedzy i platforma wspólnych projektów (jest to jedna z pionierskich w skali kraju inicjatyw, dzięki czemu będzie możliwość gromadzenia doświadczeń i zasobów wiedzy stanowiących punkt odniesienia dla innych tego typu Partnerstw),
- podzielenie się odpowiedzialnością za rozwój społeczno-gospodarczy Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich.

b) korzyści z Partnerstwa dla gmin;

- sprawna realizacja celów statutowych powiatów,
- tworzenie nowych relacji i płaszczyzn do współdziałania,
- pozyskanie nowych partnerów do współpracy oraz pozyskiwanie zasobów,
- poszerzenie możliwości promocji i kształtowanie wizerunku subregionu,
- partnerstwo jako forma wymiany doświadczeń, podejmowania nowych wyzwań, mających na celu podnoszenie konkurencyjności powiatów i gmin w poszczególnych powiatach.

c) *zidentyfikowane wspólne korzyści Partnerów spodziewane dzięki wdrażaniu Strategii;*

- przestrzeganie zasady racjonalizacji i modyfikacji podejmowanych działań,
- wprowadzenie niezbędnych zmian w dotychczasowych sposobach współdziałania.

6.1.2. Proces wdrażania i aktualizacji *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*

Na proces wdrażania i aktualizacji strategii składają się m.in. takie etapy jak informowanie o wdrażaniu niniejszego dokumentu oraz sam proces jego aktualizacji.

Informowanie o wdrażaniu Strategii

Działania informacyjne Partnerstwa, skierowane na wdrażanie Strategii będą polegały na:

- zamieszczeniu dokumentu na stronach internetowych poszczególnych powiatów, a także na wspólnej stronie Partnerstwa (zaopatrzonej w szeroki wachlarz informacji z zakresu wdrażania niniejszej Strategii, terenu objętego działaniem itp.). Informacje będą aktualizowane i zamieszczane systematycznie;
- dla wszystkich chętnych jest dostępny udział w konferencjach i seminariach propagujących aktywizowanie mieszkańców subregionu i wdrożenie Strategii;
- Partnerstwo zamierza wydawać materiały promocyjne (ulotki, plakaty etc.), które będą przekazywane w trakcie ważnych wydarzeń.

Aktualizacja Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich

Aktualizacja Strategii będzie podejmowana nie częściej niż raz do roku. Szeroki udział partnerów w procesie aktualizacji dokumentu będzie zapewniony poprzez stosowanie różnych form konsultacji społecznych, zbierania informacji i tworzenia nowych propozycji. Poszczególne powiaty będą mogły dokonywać aktualizacji Strategii stosownie do zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na ich obszarze, w szczególności w części dotyczącej realizacji celów i działań.

Przez cały okres wdrażania Strategii będą w poszczególnych Starostwach funkcjonowały odpowiednie komórki organizacyjne, gdzie będą gromadzone informacje umożliwiające sprawną i rzeczową aktualizację strategii. W tych komórkach będzie można otrzymać szczegółowe informacje i wyjaśnienia dotyczące procesu aktualizacji Strategii oraz zgłaszać uwagi i propozycje w tym zakresie. Ostateczną decyzję w sprawie aktualizacji strategii podejmują Zarządy Powiatów.

6.1.3. Zasady monitoringu i ewaluacji *Strategii zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*

Ze względu na wieloletni okres programowania opracowana Strategia ma charakter elastyczny i może być poddawana korektom. Funkcjonowanie Partnerstwa i proces wdrażania Strategii wymagają monitorowania, dokonywania oceny i weryfikacji, w zależności od zmian sytuacji społeczno-gospodarczej w poszczególnych powiatach, jak i zachodzących w otoczeniu. Możliwość wprowadzania korekt oraz regularna aktualizacja niniejszego dokumentu pozwolą na sprawne i elastyczne rozwiązywanie pojawiających się problemów, co w konsekwencji sprzyjać będzie osiągnięciu zamierzonych celów.

Mając na względzie wagę działań monitoringowych i ewaluacyjnych zespół opracowujący Strategię zaproponował system monitorowania oraz oceny funkcjonowania Partnerstwa i wdrażania Strategii pozwalający na szybki wgląd w postępy prowadzonych działań oraz obiektywną ocenę ich wyników (ewaluację).

Monitoring

Celem monitoringu będzie uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także dokonanie oceny zgodności realizacji podejmowanych przedsięwzięć z przyjętymi celami. W trakcie prowadzonych prac monitoringowych zostaną uwzględnione nie tylko wskaźniki oraz dane statystyczne, ale także opinie i odczucia lokalnej społeczności uzyskane dzięki badaniom opinii. Monitoring realizacji Strategii będzie więc miał charakter zarówno obiektywny (analiza danych), jaki i subiektywny (badanie opinii), co zapewni całościowy nadzór nad wdrażaniem niniejszego dokumentu, sprawną identyfikację pojawiających się zmian i umożliwi modyfikowanie przyszłych działań pozwalające na osiągnięcie zakładanych celów w przyszłości.

Monitoring realizacji strategii będzie prowadzony okresowo. Sporządzane będą dwuletnie raporty. Ze względu na dostępność danych GUS i US w Olsztynie raporty będą sporządzane w połowie roku kalendarzowego, po upływie dwóch lat wdrażania Strategii. Do 30 kwietnia każdego roku będzie trwało zbieranie danych; do 31 maja przygotowywanie raportów częściowych dla poszczególnych priorytetów i uzgodnienia z partnerami, do 15 czerwca przygotowanie zbiorczego raportu okresowego, a do 31 sierpnia przyjęcie raportu przez poszczególne Starostwa/Partnerstwo. Dopuszcza się przygotowanie dwuletnich raportów przez poszczególne powiaty dla celów monitoringu realizacji celów i działań przez nie realizowanych.

Skutecznemu monitoringowi, umożliwiającemu efektywne wdrażanie założeń strategicznych i usprawnienie działalności Partnerstwa, sprzyjać będzie stosowanie się do następujących zasad:

- a) monitorowanie będzie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników realizacji Strategii, dzięki czemu będzie prowadzona obiektywna ocena niezakłócona subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów, dążeń czy interesów,
- b) monitorowanie będzie zgodne z realiami realizowanych przedsięwzięć. Partnerzy porozumienia wdrażając strategię będą zwracać szczególną uwagę na te elementy procesu, które świadczą o efektywności realizowanych działań,
- c) monitorowanie będzie się skupiało przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, które są domeną Powiatów i leżą w ich kompetencjach,
- d) informacje płynące z prowadzonego monitoringu będą docierać do wszystkich zainteresowanych, w celu umożliwienia im właściwego podejmowania decyzji mających znaczenie strategiczne.

Proces monitoringu będzie obejmował:

1. Monitorowanie rzeczowej realizacji Strategii polegającej głównie na;
 - analizie stopnia osiągania mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
 - monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji działań.

2. Monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne cele szczegółowe i działania podejmowane w ramach wdrażania Strategii,
3. Przegląd wspólnych projektów.

Plan wdrażania systemu monitorowania

Dwuletnie sprawozdania będą przedkładane Radom Powiatów, a także zostaną zamieszczone na stronie internetowej Partnerstwa.

Ewaluacja

Ewaluacja jest oceną efektywności, skuteczności oddziaływania, trwałości i zgodności funkcjonowania Partnerstwa i realizacji Strategii w kontekście założonych celów. Wiąże się ona z analizą i oceną informacji pochodzących z monitoringu, mając na celu określenie i wytłumaczenie efektów podjętych działań, co zostanie wykorzystane do lepszego planowania przyszłych działań.

Ewaluacja Strategii będzie przeprowadzona na zakończenie jej realizacji, w 2024 r. (ewaluacji *ex-post*). Ewaluacja przeprowadzana będzie w oparciu o następujące kryteria:

- zgodności celów i zastosowanych narzędzi strategii z problemami i kwestiami, które strategia miała rozwiązać na terenie powiatów subregionu Wielkich Jezior Mazurskich,
- zachowania relacji między nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a osiągniętymi efektami,
- oceny stopnia realizacji zakładanych celów, skuteczności użytych narzędzi oraz wpływu czynników zewnętrznych na efekty końcowe,
- oceny stopnia zaspokojenia potrzeb poszczególnych samorządów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych działań,
- ciągłości efektów (przede wszystkim pozytywnych) podejmowanych przedsięwzięć w perspektywie średnio- i długookresowej.

Ewaluacja *ex-post* przeprowadzona zostanie po zakończeniu programu, ale nie później niż dwa lata po zakończeniu okresu programowania. Celem ewaluacji *ex-post* jest zbadanie jak długotrwałe są efekty realizowanych operacji, czyli całościowa ocena skuteczności, efektywności, trwałości i użyteczności podjętych działań. Ewaluacji poddany zostanie w szczególności:

- poziom realizacji wskaźników zakładanych dla poszczególnych celów,
- wpływ zrealizowanych projektów kluczowych na osiągnięcie przyjętych celów ogólnych i celów szczegółowych strategii,
- adekwatność stosowanych kryteriów wyboru operacji w stosunku do zakładanych celów strategii.

Ewaluacja będzie także obejmowała zagadnienia związane ze *sprawnością funkcjonowania Partnerstwa*, w szczególności obejmie ocenę: aktywności członków, skuteczności stosowanych procedur, sprawności przepływu informacji oraz sprawności podejmowania decyzji.

Partnerzy porozumienia podejmą deklarację dotyczącą opracowania i wdrażania wybranych tzw. "**projektów kluczowych**".

6.2. Partnerstwo terytorialne i wspólne przedsięwzięcia

6.2.1. Funkcjonowanie Partnerstwa

Wypracowane porozumienie o Partnerstwie na rzecz wdrażania *Strategii* stanowi załącznik nr 1 do niniejszego rozdziału *Strategii*.

Uczestnikami Partnerstwa mogą być Starostwa powiatowe oraz instytucje mające w swoich kompetencjach i zadaniach działania przyjęte w *Strategii*. Przyjęto, że:

1. Partnerstwo wyznacza zespół zarządzający składający się z uzgodnionej wspólnie liczby członków reprezentujących poszczególne powiaty.
2. Zebranie zespołu zarządzającego odbywa się co najmniej dwa razy w roku.
3. Do najważniejszych kompetencji zespołu zarządzającego należą:
 - planowanie i wyznaczanie kierunków działań,
 - przedkładanie Partnerstwu/Powiatom sprawozdań merytorycznych z działalności,
 - koordynowanie inicjatyw podejmowanych przez partnerów, związanych z wdrażaniem celów i działań zawartych w *Strategii*.
4. Umowy partnerstwa mają charakter dobrowolny i nie zawierają żadnych klauzul.
5. Członkowie Partnerstwa deklarują pełną współpracę w zakresie działań zawartych w niniejszej *Strategii*.
6. Partnerzy deklarują współpracę na czas wynikający ze *Strategii*, tj. do 2024 r. Czas działania partnerstwa może zostać skrócony lub przedłużony na kolejne okresy w drodze aneksu do Porozumienia.

Funkcjonowanie Partnerstwa będzie polegało na:

- prowadzeniu działań w oparciu o niniejszą *Strategię*, poprzez projekty przygotowane przez grupy i zespoły projektowe,
- wypracowaniu warunków służących realizacji wspólnych przedsięwzięć wpisujących się w cele strategii,
- organizacji prac i wsparciu zespołu zarządzającego na wszystkich etapach realizacji projektów.

Planowane w pierwszym okresie funkcjonowania Partnerstwa (w pierwszych dwóch latach) przedsięwzięcia obejmą w szczególności:

- a) powołanie zespołu zarządzającego wdrażaniem *Strategii*,
- b) przygotowanie i prowadzenie wspólnej strony internetowej,
- c) opracowanie, druk i dystrybucję materiałów informacyjnych,
- d) współpracę z mediami.

POROZUMIENIE

powołujące Partnerstwo na rzecz wdrażania *Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*

I. CELE I INTENCJE PARTNERSTWA

Widząc konieczność prowadzenia dialogu służącego budowaniu kapitału społecznego, jak również zważając na konieczność planowania oraz zarządzania rozwojem, przy pomocy odpowiednich narzędzi i mechanizmów, intencją Sygnatariuszy Porozumienia jest zawiązanie ***Partnerstwa na rzecz wdrażania Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich.***

Członkowie założyciele Partnerstwa wyrażają wolę współpracy między Starostwami w zakresie wdrażania wspólnych celów i działań. Podejmując współpracę w ramach niniejszego partnerstwa wyrażają przekonanie, że będzie ona sprzyjać wypracowaniu takich mechanizmów oraz metod zarządzania, które pozwolą na sprawne i coraz bardziej efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów. Partnerzy uznają także, że takie współdziałanie jest w stanie skutecznie wesprzeć dynamiczny rozwój subregionu.

Głównym celem Partnerstwa jest stworzenie warunków sprzyjających zintegrowaniu celów i działań, zaś celami szczegółowymi są:

1. Umacnianie i rozszerzanie Partnerstwa poprzez realizację wspólnych projektów, w oparciu o *Strategię zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*.
2. Wspieranie inicjatyw wzmacniających ideę samorządności w subregionie.
3. Identyfikowanie obszarów wymagających wsparcia oraz podejmowanie inicjatyw służących poprawie sytuacji, zgodnie z zasadami i metodami określonymi w Strategii.
4. Dzielenie się informacjami, wiedzą i doświadczeniem w zakresie zjawisk i procesów zachodzących w poszczególnych powiatach.
5. Promowanie obszaru/subregionu jako miejsca o wybitnych walorach przyrodniczych.
6. Inicjowanie i uczestnictwo w przedsięwzięciach wspierających aktywność mieszkańców.
7. Prowadzenie dialogu na rzecz stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego subregionu.

II. KLUCZOWE ZADANIA PARTNERSTWA POLEGAJĄ NA:

1. Aktywnym uczestnictwem we wdrażaniu Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich.
2. Rozwijaniu różnych form kooperacji tak w obrębie Partnerstwa jak i w środowiskach lokalnych.
3. Promowaniu idei współdziałania na rzecz rozwoju subregionu.
4. Wspieraniu inicjatyw na rzecz umacniania samorządu.

5. Organizowaniu zespołów inicjujących projekty i programy służące rozwojowi społeczno-gospodarczemu.
6. Prowadzeniu badań i analiz oraz gromadzeniu wiedzy dotyczącej sytuacji społeczno-gospodarczej.
7. Dzieleniu się nabytymi doświadczeniem i wiedzą.
8. Wspieraniu inicjatyw popularyzujących *know how*.
9. Inicjowaniu przedsięwzięć na rzecz rozwoju cywilizacyjnego, społecznego i ekonomicznego.
10. Współdziałaniu z gminami oraz innymi organizacjami, stowarzyszeniami i instytucjami, w tym jednostkami zaplecza naukowo-badawczego i dydaktycznego.

III. PODSTAWOWE ZASADY FUNKCJONOWANIA PARTNERSTWA

1. Koordynowanie procesu wdrażania *Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich* przez Zespół Zarządzający.
2. Równe, partnerskie traktowanie wszystkich członków porozumienia.
3. Dążenie wszystkich Partnerów do osiągnięcia wspólnych celów.
4. Aktywność, zaangażowanie i rzetelne wywiązywanie się z obowiązków wynikających z udziału w pracach Partnerstwa.
5. Otwarty charakter Partnerstwa dla instytucji i organizacji zainteresowanych realizacją jego celów.

IV. POSTANOWIENIA DODATKOWE

Niniejsze porozumienie nie skutkuje finansowymi lub innymi zobowiązaniami wobec poszczególnych Powiatów. Zobowiązania takie, o ile wystąpią, będą regulowane osobnymi dokumentami.

Strony podejmując się współdziałania przy wdrażaniu ***Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*** zobowiązują się jednocześnie do wdrażania Porozumienia poprzez zdefiniowany w strategii system metod i narzędzi sprawnego funkcjonowania.

Niniejsze porozumienie sporządzono w liczbie 4 jednobrzmiących egzemplarzy, odpowiadających ilości stron porozumienia, po jednym dla każdej ze Stron.

Niniejsze porozumienie wchodzi w życie z dniem jego podpisania przez Strony i obowiązuje w okresie na jaki opracowano *Strategię zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich*.

Podpisy członków Partnerstwa na rzecz wdrażania Strategii zintegrowanego rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich.

7. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.

Matryca logiczna

Załącznik 2.

Diagnoza prospektywna sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich - giżyckiego, mrągowskiego, piskiego i węgorzewskiego

Załącznik 3.

Wybrane dane o Powiatach Wielkich Jezior Mazurskich